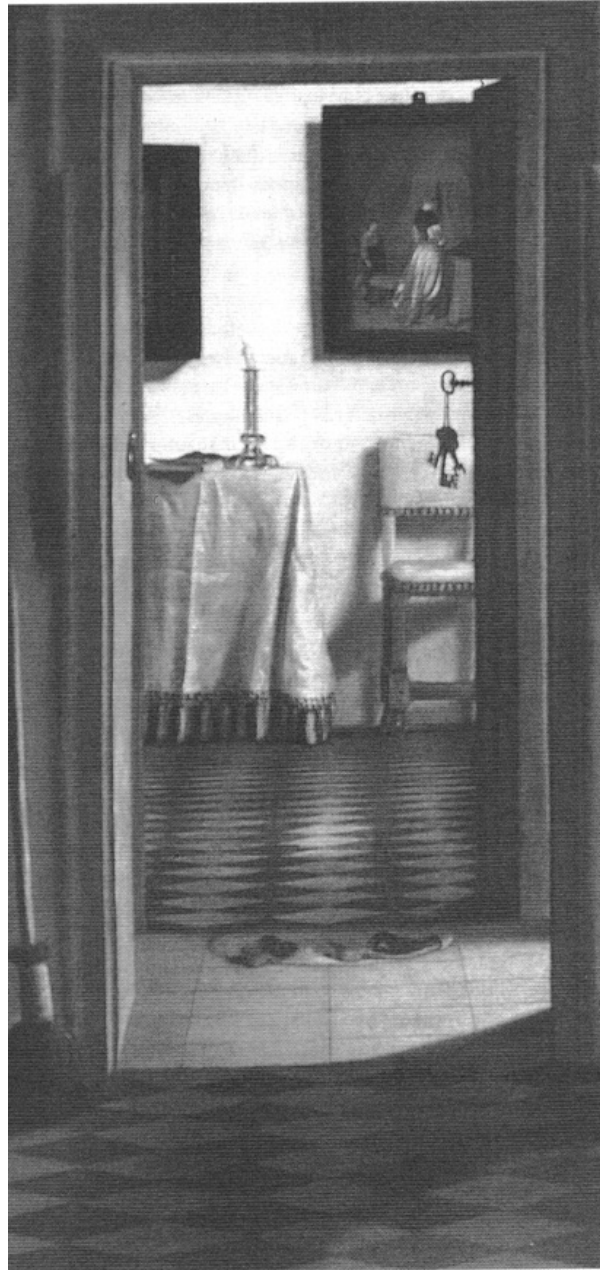

Frederik Aksel Mellemann

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gyldne sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
”*Den signede dag med fryd vi ser*”

Decembermørket har indfundet sig på Svanevang. Stjernerne står klart i den frosne luft, og sneen ligger tungt på taget. I den store stue er der lidt lys fra en petroleumslampe, og kaminen ulmer på de sidste gløder. Nær ved ilden sidder Pastor Nellemann og læser i en bog – en rejsekildring af H. C. Andersen – nostalgiske minder om en tid, der var engang.

Han har et tæppe omkring sig og ild i piben. Han læser i et roligt tempo - nyder ordenes betydning - beskrivelserne af Rom og Venedig. Og han kender deres mening. Engang var han selv ung - rejste gennem Europa - og han så de store byer; kulturens højborge; Louvre og Thorvaldsens Atelier. Han spadserede på Forum Romanum og hørte Paven prædike. Han drømte om kærlighed, skønhed og kneb en tåre i det Sixtinske Kapel, mens han tænkte på sit fædreland.

Men det er mange år siden, og tilbage er kun minderne om den svundne tid. Nu nøjes han med at læse om den store verden - drømmer sig væk i selskab med H. C. Andersen, Heiberg og Oehlenschläger. Og det gør ham ikke noget. Han har det jo godt på Svanevang; er lykkelig og tilfreds – og hvad er bedre end fædrelandets trygge og beskyttende skal? Nu er det de unges tur. Verden er deres nu, og de skal erobre den, mærke de fjerne himmelstrøg og føle kærlighedens beruselse. Men de skal aldrig glemme, hvor de kommer fra. De skal altid elske og huske Danmark - Svanevang; hans døtres fødehjem; præstegården, hvor trygheden og kærligheden hersker.

Han lægger bogen fra sig og nyder et roligt sug på piben, mens han betragter gløderne i kaminen. Der er bidende koldt udenfor, og han priser sig lykkelig for, at han ikke skal udenfor i aften.

Bag sig kan han høre den knirkende lyd af gyngestolen. Det er Agnes, den yngste datter, der i den stille stund broderer på sit sjal - det sjal, hun vil have på juleaften; eller er det til i morgen, når de to ungersvende ankommer fra København? Han kan ikke helt finde ud af det. Han smiler for sig selv, når han tænker på det.

København, ak ja! De unge år på Regensen - teologi på Københavns Universitet. Han levede studenterlivet; læste stakke af bøger på sit lille kammer, og han havde sin gang i det spændende kulturliv. Han gik i det Kongelige Teater, til premiere på Elverhøj og var medlem af eksklusive klubber. Han deltog i oplæsninger af Guldhornene, Goethe og Grundtvig. Og han trykkede sågar H. C. Andersen i hånden og diskuterede litteratur med Johan Ludvig Heiberg.

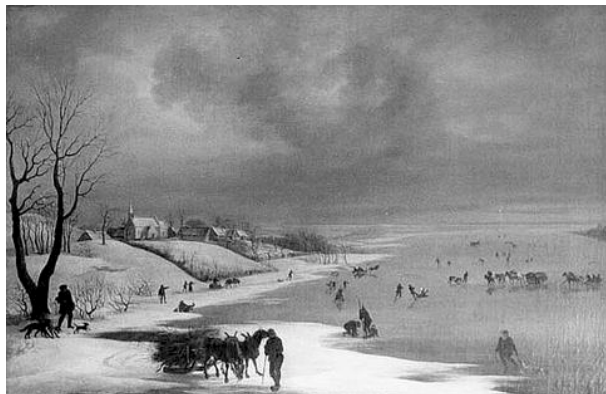
Det er længe siden nu, men han kommer stadig i hovedstaden i ny og næ - ikke så tit som han kunne ønske det, men han prøver at følge med. Han forsøger at læse den nyeste litteratur og skrive læserbreve til Fædrelandet. Og han har stadig sine bekendte blandt byens spidser, som han besøger og diskuterer med. Men der er jo langt fra Svanevang til København, og præstegerningen tager megen tid, og det samme gør døtrene og hans kære nevø Kristian, som han vil gøre alt for...

Frederik har altid hørt til på Svanevang. Han voksede op her. Faderen passede sin præstegerning i sognet, mens Frederik legede med sin storebror Valdemar i haven. De gemte sig i skoven og gik på æblerov hos smeden. Han lærte sin katekismus, terpede salmevers og elskede evangeliet mere og mere, for dag der gik. Og han lyttede interesseret til sin faders prædikener hver søndag i kirken.

Frederik vidste tidligt, at han ville være præst som sin fader. Han ville selv holde prædikener; forkynde Guds ord og fortolke evangeliets skrift. Og han ville gøre en forskel - bringe lys og glæde i folks hjerter.

Men Frederik var den yngste søn, og kun den ældste kunne drage af sted for tilegne sig den akademiske lærdom. Mere var der ikke råd til, og mere tillod kutymen ikke. Men Valdemar ville ikke gå bogens vej - han ville være soldat; officer med skinnende uniform og smukke medaljer. Han frasagde sig sin akademiske uddannelse og meldte sig i stedet til hæren for at gøre sin karriere.

Tilbage stod Frederik. Alle veje var nu åbne, og han takkede for sin brors offer. Faderen var vred – Valdemar havde skuffet ham, og de talte aldrig sammen igen. Frederik var taknemmelig, men forstod sin faders foragt.

Frederik blev indskrevet på latinskolen i Fredericia, og med studenterhuen i hånden rejste han på dannelsesrejse gennem det gamle Europa. En kold januarmorgen i 1832 betrødte han første gang stræderne i kongens København. Regensen og auditorierne på Teologisk Fakultet var hans hjem nu. Han læste skrifter af Luther, Kingo og Dante – og han forelskede sig i Grundtvigs tanker om det personlige gudsforhold; om trosbekendelsen og nadveren som det centrale i troen.

Syv år senere vendte han tilbage til Svanevang – nyuddannet og med mod på livet. Faderen var netop faldet bort, og Frederik overtog den gamles stilling som pastor.

Han savnede hovedstaden; livet, klubberne og de litterære selskaber. Men han faldt til igen på Svanevang, blev gift og fik sine døtre. Først Emilie og dernæst Agnes. Han var lykkelig, glad og levede for hver eneste dag i det liv, som Gud så nådigt havde skænket ham. Og til sidst kom Kristian – Frederiks kære nevø, der er som en søn af huset.

Frederik fik sig en søn, da han mistede sin bror. Det var under krigen mod tysken, hvor alle, der elskede Danmark, var draget til hertugdømmerne for at forsvare det danske sindelag. Krigen havde hersket i tre år, den fri forfatning var indført i kongeriget, og store slag var udkæmpet. Frederik og Valdemar var taget af sted – Frederik som feltpræst og Valdemar som sergent. De havde været med i store gerninger, vundet kampen ved Fredericia, og afgørelsens time ventede ved Isted. Danskerne vandt slaget, og euforien ville ingen ende tage.

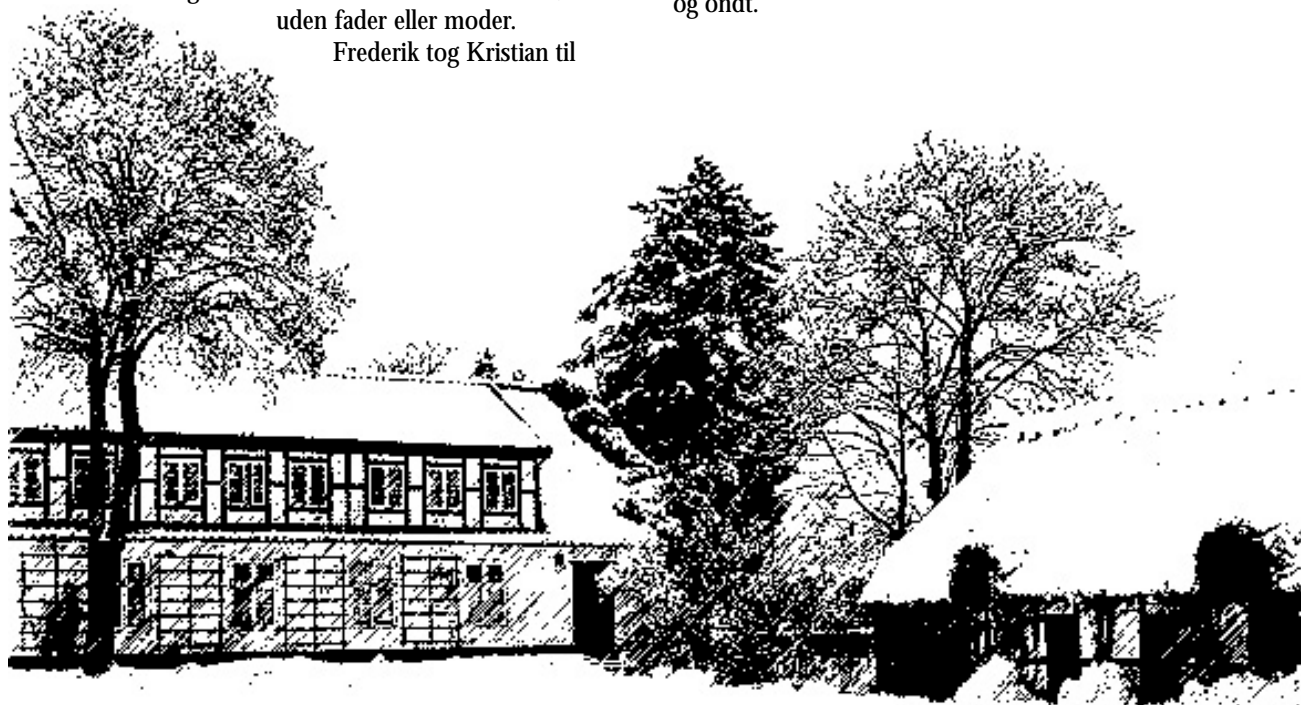
Men Valdemar kom aldrig hjem. Han faldt for en fej snigskyttes kugle og udåndede på lazarettet. Frederik nåede ikke at se sin storebror i tide. Han hørte blot nyheden og så det afsjælede legeme på en ligegyldig brik blandt hundreder af andre kroppe.

Kort efter døde Valdemars enke af tuberkulose, og tilbage stod Kristian – deres eneste barn, uden fader eller moder.
Frederik tog Kristian til

sig, og han svor at opdrage ham som sin egen søn. Frederik ville gøre sin storebror ære. Kristian skulle have den bedste opdragelse og uddannelse – og Frederik vil gøre alt i livet for at gøre ham lykkelig.

Kristian ankom til Svanevang en smuk sensommerdag, og på trods af sorgen strålede dagen med en fantastisk glød. Kristian var ni år gammel, og forstod knap, hvad der foregik. Men Frederik var lykkelig for at hjælpe Kristian. Han skulle opdrages i den rette ånd – leve i sin fars minde og blive en dannet ung mand, der skulle møde fremtiden med oprejst pande.

Det var med stolthed i stemmen, at han viste sine døtre deres nye storebror. Han vidste med det samme, at de ville tage godt imod ham. De ville elske ham, se op til ham og forstå, at han var deres nu – at de for altid ville have en bror, som de kunne betro alt og leve med på godt og ondt.

Agnes nynner en stille sang. Frederik suger let på piben, og lader sig rive med af de triste toner. Den minder ham om så meget. Han lukker øjnene, og føler efter. Det er en sang fra andre tider – da landet var anderledes; og da han selv var anderledes. Han tænker på sin afdøde hustru, og hvor meget Agnes ligner hende. Han kniber en enkelt tåre ved mindet.

Hun gik bort en vinternat. Det var i en glædens stund. Hun skulle føde Frederik sin første ægte søn, men kræfterne slap op, og hun udåndede med den døde dreng i sin favn. De blev begravet i samme kiste i den smukkeste grav ved kirken. Alle sørgede dybt på Svanevang, og vintrene var strenge de år. Agnes sad tit på Frederiks skød, og sammen følte de smerten og afsavnet. Emilie besøgte ofte graven, men Frederik kunne ikke tage med – han havde ikke styrken til at se tomheden i øjnene.

Det er snart ti år siden nu, men mindet lever endnu. Han tænker på hende hver dag – altid. Og han ved, at det bliver svært at elske igen. Men han har sine børn; sine døtre og sin nevø, og de betyder alt for ham. Uden dem, var han intet – og uden dem, ville han visne bort som en syg rose i vinternatten.

Børnene er næsten voksne nu. De tænker anderledes, drømmer anderledes og ser deres egne veje. Frederik kan mærke det, og han ved, at der er nye tider på vej på Svanevang. Både for familien og for fædrelandet.

Det er er tid for forandring. Danmark gør sig klar til kamp. Man taler om krig og om nationens skæbne. Den tyske hær nærmer sig Dannevirke, og han ved, at kampen må stå. Kampen om novemberforfatningen, fædrelandet og det danske sindelag, som han selv så bravt forsvarede ved Fredericia og Isted. Og han ved, at danskerne vil vinde. Det har de altid gjort, og de kan gøre det igen. Det handler om mandsmod, styrke og sammenhold – ikke om antallet af kanoner. Måske bliver det dyrt, men friheden har sin pris – og den må Danmark betale...

Men krigen er stadig langt væk. Og det er jul nu; den toogtyvende december – glædens højtide; hjerternes fest. Frederik glæder sig til de kommende dage. Han har inviteret to unge mænd helt fra København til at tilbringe julen på Svanevang – en student og en løjtnant. Hvis alt går vel, kan det være, at romantikken vil blomstre – og hvad er et bedre parti for hans døtre end to repræsentanter for fædrelandet og fremtiden?

Det er første gang i mange år, at han har indbudt gæster til højtiden. Han ser frem til at høre nyt fra hovedstaden og til at diskutere nationens tilstand med et par dannede unge herrer. Det er nu, at familiens fremtid skal fastlægges. Det er nu, at han skal sikre sig de bedste kort. Og det er nu, at han må gøre sit bedste for Gud bringer lykke over Svanevang.

Hvad mere kan en mand på femoghalvtreds ønske sig?

Han falder i søvn til tonerne af Agnes' sang. I morgen skal alle tidligt op og gøre de sidste forberedelser. Og så er det af sted til stationen for at tage godt imod de to unge herrer. I korte glimt ser han sit eget liv; sin egen lykke og sin egen fremtid. Men mon ikke han har glemt alt om dette, når julefreden sænker sig over Svanevang?

Kristian

Kristian er Frederiks nevø, der boet på Svanevang siden han var ni år. Han er som en søn af huset, og han har altid været en knægt, der har gjort Frederik både stolt og sentimental. Han er kløgtig ung mand, som nok skal blive til noget i livets store spil, og hans evner rækker langt videre, end man umiddelbart forestiller sig. Han skal uddanne sig og leve sit eget liv.

Kristian er vendt hjem fra en rejse i Europa. Frederik sendte ham af sted med penge og støtte. Han skulle dannes og opleve alt det, som Frederik selv oplevede i sin ungdom.

Kristian er blevet en mand på rejsen. Han har fået et nyt blik, en holdning og en sindstilstand, der tilhører en voksen mand med erfaring og viden – og han gør Frederik varm og lykkelig, når han beretter om sine oplevelser.

Men trods Kristians fortællelyst og engagerede hjerte, er der meget, som Frederik ikke forstår. Han gemmer på noget – holder sine dybeste tanker for sig selv. Måske kender døtrene dem? De ser ham på en helt andet måde, end Frederik gør – og han misunder dem for det.

Emilie

Hun er den lyse og umiddelbare af de to søstre. Hun er køn, smilende og ligetil, og på mange måder er hun den bedste datter, man kan tænke sig. Hun ved, hvordan hun skal glæde andre, og hun er god og kærlig mod alle.

Det glæder Frederik, når han ser hende omgås landsbyens beboere – når han ser hendes kærlighed til livet og de mange blikke, hun får fra de unge mænd. Men hun er ikke tilfreds, og det nager Frederik. Måske er det blot hendes væsen at være sådan – at hun kan få alt og drømmer om alt noget andet. Men måske venter hun blot

på, at den rette mand finder vej til hendes liv og hendes hjerte.

Agnes

Hvor Emilie er let og ligetil, er Agnes intens og mystisk. Hun er lillesøsteren, der altid har måtte se op til sin søsters lette væsen. Agnes har det ikke nemt, og hun spekulerer meget over livet. Hun lever igennem bøger og drømme, men ønsker sig så inderligt at være som andre. Hun ønsker mest af alt blot at opleve kærligheden og lykken – om det så bare er et øjeblik. Men jo mere hun grubler, jo mere driver hun væk.

Der brænder en ild i Agnes, som de fleste kan se, men de færreste forstår. Hun drømmer om de enkle ting; om alt det lette og umiddelbare; men hun skræmmer sig selv, og hun bliver fjern og bange. Hun har let til tårer og fortvivelse. Kærligheden er et mysterium, som blander hende gang på gang, men endnu har ingen mand fattet interesse for hendes underfundige væsen.

Hvor skræmmende og mystisk Agnes end kan synes, elsker Frederik hende på sin helt egen måde. Hun er hans lille dukke, som gang på gang minder ham om hendes moder. Hun har samme sjælekvaler, dystre tanker og åbenrigtige sind, der bringer fortiden til live og giver Frederik tårer i øjnene. Og hun er en datter, som Frederik ikke aner, hvordan han skal forstå eller hjælpe...

Studenten og Løjtnanten

Jakob Levin Sørensen er medicinstuderende og gør det godt i hovedstadens selskabsliv. Hans far er præst i Valby og er personlig ven med store mæcener som Brygger Jakobsen og Orla Lehmann. Frederik har flere gange haft fornøjelsen af Jakobs selskab på egen hånd, og han er en

interessant ung herre med meninger og fremskridt på hjertet.

Løjtnanten Jens-Peter Abildgaard er søn af en højt-rangerende officer i de væbnede styrker og har gjort en værdig karriere på ganske kort tid. Frederik har aldrig mødt den kære løjtnant personligt, men Jakob har talt vel om ham, og hans fader er en gammel og meget velanset herre i de højeste kredse i København.

Frederik har inviteret to unge mænd fra København til at tilbringe juleen på Svanevang. Det er på tide, at der sker nye ting i den gamle præstegård – at livet indfinder sig og kærligheden blomstrer.

De er begge sønner af agtværdige herrer, som Frederik kender fra sin ungdom i København. De udgør uden tvivl begge et glimrende parti for hans døtre, og de kan bidrage med både dannelse og gode manerer.

Stikord

Faderlig og bestemt

Nationalromantiker og liberal

Nostalgisk og drømmende

Grundtvigianer

Blød, omsorgsfuld og næstekærlig

Dannet, belæst og velformuleret

Ønsker sig inderligt en plads i "eliten".

Skyldfølelse over sin brors død

Føler en pligt overfor Kristian

Ønsker at se sine døtre gifte og lykkelige

Emilie Maria Louise Mellemann

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gylde sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
"Den signede dag med fryd vi ser"

Decembermørket har sænket sig over Svanevang. Stjernerne er fremme i aften, og Karlsvognen og Cassiopeia står klare i frosten. Sneen ligger tungt i haven. På trods af den intense kulde trodser en enkelt skikkelse vintervejret og bevæger sig langsomt over gårdspladsen. Det er Emilie, Pastorens ældste datter, en yndig og lys skikkelse, der har fordrejet hovedet på mangt en ungersvend. Hun bærer en lygte i den ene hånd og holder sjalet tæt om sig med den anden. I samme hånd knuger hun en pose med brune kager og pebernødder – julegodter tiltænkt den stakkels staldkarl, der kæmper mod kulden i sit ydmyge kammer bagerst i laden.

Midt i gården stopper Emilie op. Hun ånder den frosne luft ind; nyder den i næseborene og kigger drømmende op på stjernebillederne. De er smukke, simple og umulige at forstå – ganske som hende selv. Hun drejer en omgang rundt og betragter de tusindvis af figurer på himlen. Hun ser rundt på bygningerne; laden, stalden og stuehuset. Der er lys i enkelte vinduer – i stuen og i køkkenet – men også på første sal, i Kristians kammer. Hun ser et øjeblik over på laden og så tilbage på stuehuset. Hun tøver et øjeblik, vender rundt, tilbage over gårdspladsen og går så ind ad køkkendøren og videre op ad trappen...

Der er næsten mørkt i Kristians lille kammer. Det eneste lys kommer fra en petroleumslampe, som kaster sit skær over den bog, som Kristian sidder med. Emilie sniger sig roligt ind i rummet, og betragter en stund Kristian, mens han læser. Hun smiler for sig selv. Han har ikke opdaget hende. Langsomt bevæger hun sig tættere på – han læser fortsat. Hun kan høre hans åndedrag og papirets knitren, når han vender en side. Der går et øjeblik mere, så løfter hun armen og prikker ham let på skulderen.

Kristian farer op med et hvin, vender hastigt sig rundt og møder hendes blik. Først er hans øjne forskrækkede, men så viser de lettelse. Hun ler hjerteligt over sin lille spøg og lægger armene om ham i et stort kram. Han virker stadig overrasket, men smiler nu let. Hun rækker

posen i sin hånd frem mod ham.

- "Jeg tænkte, at du kunne bruge dem her."

Han ser lidt forvirret ud.

- "Det er lidt julegodter til at forsøde læsningen. Et dusin pebernødder og en enkelt brunkage."

- "Tak," svarer han og dufter til posen.

Han kigger med spørgende øjne på hende, men siger ikke mere. Der er varmt i rummet – behageligt, trygt og intenst. Et par sveddråber glinser på Kristians pande. Han holder stadig bogen i hånden.

- "Hvad læser du?"

Kristian viser hende den læderindbundne bog. Titlen er på fransk – hun har aldrig hørt om den.

- "Les Miserables? – hvad betyder det? Er den god?"

Han nikker.

- "Det betyder 'De elendige'."

- "Det lyder trist."

- "Det er den også. Den handler om en mand, der forsøger at flygte fra sin skæbne. Og fordi han er så god, som han er, så lykkes det ham til sidst. Men først må han gå så grueligt meget igennem."

Emilie er tavs et øjeblik. Hun mindes de mange gode historier, hun fik fortalt som barn – om godhed, storhed og forfald; og om hvordan de gode altid vinder til sidst.

- "Hvordan kan du vide, hvordan den ender?" spørger hun.

- "Jeg læste den også i Paris. Jeg manglede selskab i de mørke aftener, og hvad er så bedre end bøger?"

Emilie svarer ikke. Kristian kigger eftertænksomt ned i gulvet og drejer bogen mellem sine hænder. Hun vender hovedet og kigger over mod vinduet. Der er sort derude – koldt – men også stjerneklart. Hun går derover, siger stadig intet og forsøger at se igennem den duggede rude...rejser, eventyr...elendighed. Det er bestemt ikke noget, som Emilie har oplevet meget af. Men historierne taler til hende. Nogle gange ønsker hun så inderligt, at hun kunne opleve det alt sammen; at føle verden på sin krop; at være ét med det hele og være, hvor tingene finder sted.

Hun elsker Kristians historier – beretningerne fra Rom og Paris; fra hans rejse ud i verden og ind i sig selv. At høre om skæbnerne, menneskene og de steder, som han besøgte. Og ofte drømmer hun, at hun er der sammen med ham og oplever de samme eventyr.

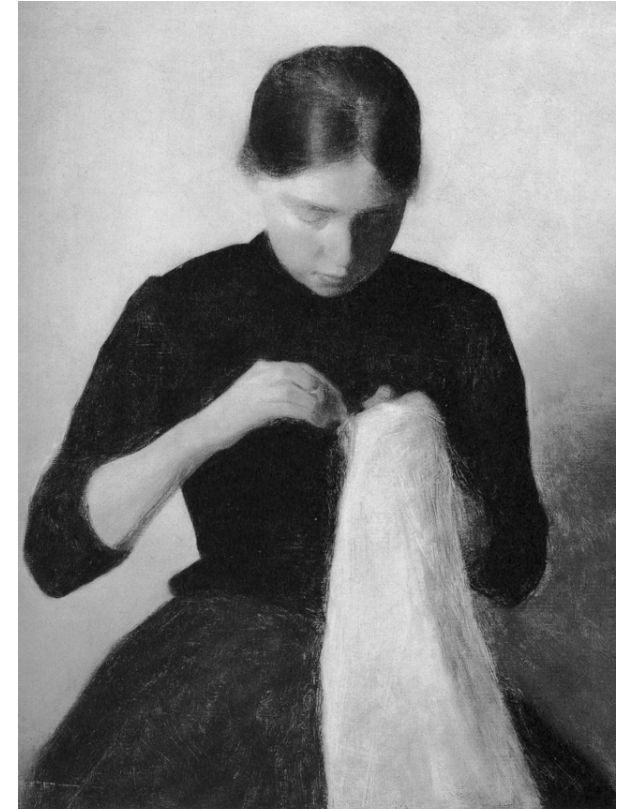
Men hun hører til her på Svanevang. Det er hendes hjem; den trygge præstegård, hvor alt er, som det altid har været. Her er hun blandt familien og de mange folk i landsbyen, som hun så inderligt holder af. Og hun er vellidt her. Alle holder af hende, og hun elsker at gøre dem alle glade med sine varme blå øjne og gyldne smil. Hun elsker sommermorgenerne med kaffe i haven, Skt. Hans-festen ved gadekæret og julegudstjenesten i kirken. Og hun elsker fruernes smil, når hun leverer broderier til det årlige marked; når staldkarlen får sin længe ventede dans til høstballet; og når de unge mænd drilagtigt kaster snebolde i hendes retning for at få opmærksomheden et kort øjeblik.

Men hun er heller ikke længere noget barn. Hun er blevet en voksen kvinde, og nye tanker og drømme er begyndt at snige sig ind i hendes ellers så enkle liv. I glimt er hun begyndt at fornemme kærlighedens kræfter, kroppens spændinger og truslen om syndens fortabelse. Hun er begyndt at føle sig frem i mørket mod et nyt og ukendt land – men hvor hun er på vej hen og hvorfor, ved hun ikke meget om endnu.

Fugten på vinduesglasset materialiserer sig i små dråber. Emilie har lyst til at tegne – små figurer – skrive noget, som snart vil forsvinde igen. Kristian er tavs, men han trækker vejret tungt – måske et suk. Hvad mon han ville tegne? Hun overvejer at spørge ham, men lader være. I stedet lytter hun blot til tavsheden.

- "Jeg må hellere komme i seng," siger hun endelig. "Det bliver en lang dag i morgen."

Hun vender sig mod døren og går ud. Hun lukker den efter sig, venter et øjeblik og går så stille ned af trappen.

Det første, Emilie overhovedet kan huske, er en varm sommerdag, hvor der blev serveret te i den store have. Hendes mor og far sad ved det hvide træbord og så på børnene, der legede. Emilie var ikke mere end to-tre år, og hendes søster Agnes var lige ved at lære at gå. Og da var det, at Emilie tænkte den forbudte tanke, at hun meget hellere ville have en lillebror end en lillesøster – og hun sagde det endda højt. Hendes far blev meget vred. Han sagde ikke noget, men hun kunne tydeligt mærke det – og hun vidste med det samme, at det hun havde sagt, var meget forkert.

Siden har Emilie ofte tænkt på det, og hver gang knuger det en smule maven – især når hun samtidig mindes sin

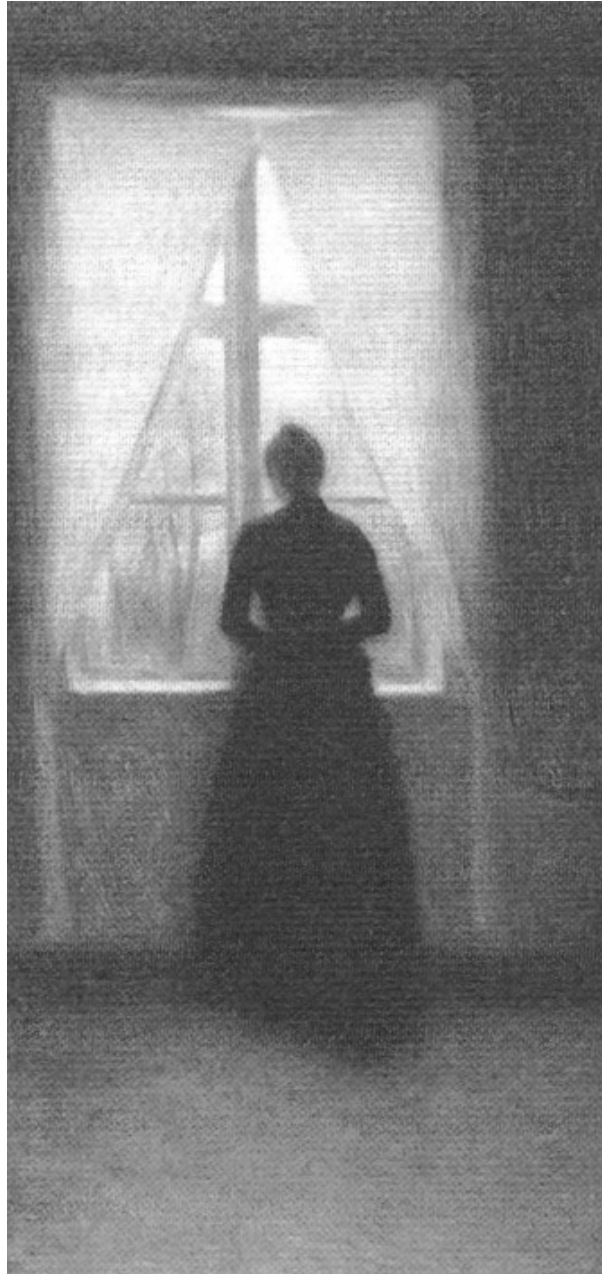
Svanevang

mor, og hvor meget godt, hun gjorde for sine børn. Men af og til tænker hun dog alligevel på, hvor meget nemmere, det hele ville være, hvis Agnes virkelig var en dreng – så de ikke behøvedes at være hinandens bedste venner og største rivaler på samme tid. Så skulle hun ikke have dårlig samvittighed over sin søsters bekymringer, mystiske sind og tydelige misundelse over de ting, der falder Emilie let. Og så skulle heller ikke se sin fars sørgmodige blik, når han mindes om, hvor meget Agnes ligner sin afdøde mor.

Emilie fik sig den bror, hun havde drømt om. Ikke fordi Agnes blev til en dreng, men fordi skæbnen spillede familien sit slette spil. Det var hendes fætter Kristian, der kom til Svanevang som en prins i et eventyr. Emilie var syv år gammel – Kristian var ni. Hans fader var faldet ved Isted og døde en heldedød, mens de danske landsoldater fejrede krigens endeligt. Tuberkulosen havde kort efter indhentet hans moder, og en smuk sensommerdag ankom Kristian til sit nye hjem på Svanevang. Emilie var klædt i sin fineste kjole, og det samme var Agnes. De havde yndige frisurer, som deres mor havde brugt timer på at sætte. Kristian var i sit mest elegante søndagstøj, og Emilie vidste med det samme, at det var en bror, hun kunne være stolt af – en storebror, der ville gøre alt for at beskytte hende og hendes søster – og en bror, hvis gunst, de skulle kæmpe om i al fremtid...

Men Herrens veje er uransagelige, og Emilie skulle også selv opleve sorgen. Emilies mor lå i barselssengen og skulle endelig føde en søn. Hun kæmpede i mange timer, men til sidst måtte hun give op for smerten og det umulige. Drengen nåede ikke at se dagens lys. Han gik bort sammen med sin mor, og de blev begravet få dage senere i samme kiste.

Det er snart ti år siden. Vintrene var strenge de år, men solen skinnede om sommeren, og livet gik videre. Savnet er hos Emilie hver eneste dag. Hun besøger ofte den smukke grav ved kirken. Hun ser sin faders ansigt, når

Emilie Maria Louise Hellemann

han i tavshed mindedes gamle dage. Og hun lider, når hun tænker på skæbnens spil. Man taler ikke meget om det på Svanevang, men mindet trives og lever i alle.

Der er koldt i Emilies kammer, så hun skynder sig ind under tæpperne. Hun ligger længe og kigger ud i mørket. Hun prøver at sove, men kan ikke falde til ro – en mærkelig uro i brystet vil ikke forlade hende. Hun tænker på det hele; på sig selv, på Kristian og på sin mor. Hun tænker på højtiden, gæsterne og på sin søster.

Nye tider er på vej på Svanevang. Hun kan mærke det – på de andre, og i sit hjerte. Man taler om krig, politik og Danmark som et samlet kongerige. Om den danske sjæl og dens ukrænkelighed. Og man taler om fremtiden, om ægteskab og om kærligheden, som snart skal blomstre.

Det er jul nu – den toogtyvende december. For første gang i umindelige tider har Pastoren inviteret gæster til højtiden – en student og en løjtnant. De to ungersvende tager den lange rejse fra kongens København. I morgen er de fremme på Svanevang. Emilie glæder sig til at høre nyt fra hovedstaden og til at møde disse to elskværdige herrer, som hendes far har talt så vel om. Måske er det nu, at hun endelig skal acceptere en mand i stedet for at gøre, som hun så ofte har gjort med de unge mænd i landsbyen. Måske er det nu, at hun endelig skal sige ja... Måske er det nu, at hun skal lytte til sit hjerte og endelig føle kærlighedens beruselse...

Pastoren – Frederik Aksel Hellemann

Emilies far står som alt det, Emilie finder smukt og elskværdigt i tilværelsen. Han besidder en ro og en stabilitet, som kun ganske få andre. Han har det godt som pastor på Svanevang, men Emilie kan også fornemme, at han længes efter noget – lidt ligesom hun selv gør det. Han taler altid varmt om de gode gamle dage, da han var student i København, og hvor han rejste rundt i Europa på sin dannelsesrejse. Og hvor lykkelig, han end er nu, vil han altid længes efter de eventyr, der var engang. Men han ved også, at det nu er andres tur til at føre den store historie videre.

Emilie elsker sin far mere end noget andet i denne verden. Men elsker han hende lige så højt? Sommetider har han kun har øjne for Agnes, og hvor meget hun ligner sin afdøde mor. Emilie ville ønske, at hun på en eller anden måde kunne komme tættere på sin far og få lov til at føle den kærlighed, som hun så indædt ønsker sig.

Agnes

Agnes er på mange måder det modsatte af Emilie. Hun siger ikke meget, er eftertænksom og hun har svært ved at komme ud til nye mennesker.

Emilie elsker sin søster meget højt, og vil gøre næsten alt, hvad der står i hendes magt for at hjælpe hende til at blive et lykkeligt menneske. Men samtidig kan hun ikke undgå at føle konsekvenserne af de spil, der kører mellem de to. Agnes er frustreret, og det er tydeligt, at hun gerne vil være som Emilie. Men samtidig vil Emilie jo også gerne være som Agnes; bryde fri af sine rammer, føle faderens intense kærlighed, være ét med sig selv og sine drømme.

Kristian

Kristian har boet på Svanevang næsten så længe, som Emilie kan huske. Han er nevø til pastoren, men er som en søn af huset – en storebror for Emilie og Agnes. Men han er også mere end det. Han er ven – en frænde, som man kan dele alt med – en mystisk kraft, der ikke ligner noget andet på Svanevang.

Og Kristian har forandret sig; er blevet en mand og har fået et nyt og dragende blik. Han er for nylig vendt hjem fra en længere rejse rundt i Europa. Det var pastoren der sendte ham af sted for at vise ham alle de steder, som han selv havde set som ung. Han skulle se Rom, Paris og Venedig. Men det var ikke kulturens perler, der sagde Kristian noget – det var skæbnerne, historierne og menneskene bag murene.

Emilie elsker at høre hans historier – lytte i timevis til hans beretninger og drømme sig væk med ham – høre hans åndedræt og stemmen, der fortæller om livet i fjerne egne. Og hun besøger ham tit i hans kammer nu. Hun bruger mange aftener med ham, og de har noget sammen, som ingen kan beskrive; og som ingen kan forstå. De lytter, lever og ånder sammen – og der er helt nye tider på vej for dem og for Svanevang...

Løjtnanten og studenten

Emilie glæder sig meget til at møde de to unge herrer fra København, som faderen har inviteret til jul. Hun glæder sig til at møde nye mennesker og nye indtryk fra den store verden. Og måske kan de også fortælle historier – historier om oplevelser, eventyr og måske det store udland. En student og en løjtnant. Jo, de må bestemt være noget ganske særligt – og mon ikke, at de kan sætte gang i helt nye tanker og spekulationer i den gamle præstegård...?

Stikord

Lys, mild og smilende

Meget køn og tiltalende

Lever et simpelt liv og elsker de små glæder

Næstekærlig og omsorgsfuld

Drømmer om kærlighedens beruselse

Ønsker den helt rette mand

Nærer en stor udlængsel

Naiv og uskyldig

Er på det seneste begyndt at nære mystiske og begærlige følelser

Spejler sig i forhold til sin søster

Misunder faderens kærlighed til Agnes

Agnès Magdalene Hellemann

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gyldne sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
”*Den signede dag med fryd vi ser*”

Mørket har sænket sig over Svanevang. Det er frysende koldt udenfor, og sneen ligger i storeedriver i haven og på taget. Det er jul; den toogtyvende december. Det er stille nu. Der er tid til eftertænkksomhed og indestængte følelser, inden to unge herrer i morgen ankommer for at fejre højtiden i den gamle præstegård.

I enkelte vinduer er der lys, og i den store stue ulmer kaminen på de sidste varme gløder. I en gyngestol sidder Agnes – Pastorens yngste datter – kun atten år, men med tanker, der burde tilhøre en voksen kvinde. Hun er trukket lidt tilbage i rummet, og hun observerer stille sin fader, der blundende sidder i en lænestol med en bog i skødet. Helt ubevidst nynner en hun en lille trist sang, hun lærte som lille. Hun rokker stille i stolen, mens hun broderer på sit sjal, og hendes drømmende tanker fylder det meste af den tunge luft i stuen.

Tankerne. Altid er det tanker – drømme og forhåbninger. Aldrig er det virkelighed. Aldrig er hun der, hvor hun gerne vil være – der hvor det er rart, varmt og til at holde ud.

Hun kigger ned på sit broderi. Det er et sjal, som hun vil have på til jul. Måske juleaften eller allerede i morgen, hvis hun kan nå at blive færdig. Men hun vil helt sikkert bære det til julefesten, og der vil hun stråle som en

Askepot på prinsens slot...

Eller vil hun? Hun tør ikke tro det. Det har hun aldrig gjort. Der er aldrig nogen, der har kigget i hendes retning. Aldrig nogen, der har sukket efter hende, eller bedt om hendes navn på balkortet – i hvert fald ikke af andet end høflighed – aldrig med de hensigter, hun så gerne selv vil have, og som hun gerne vil give til de unge mænd.

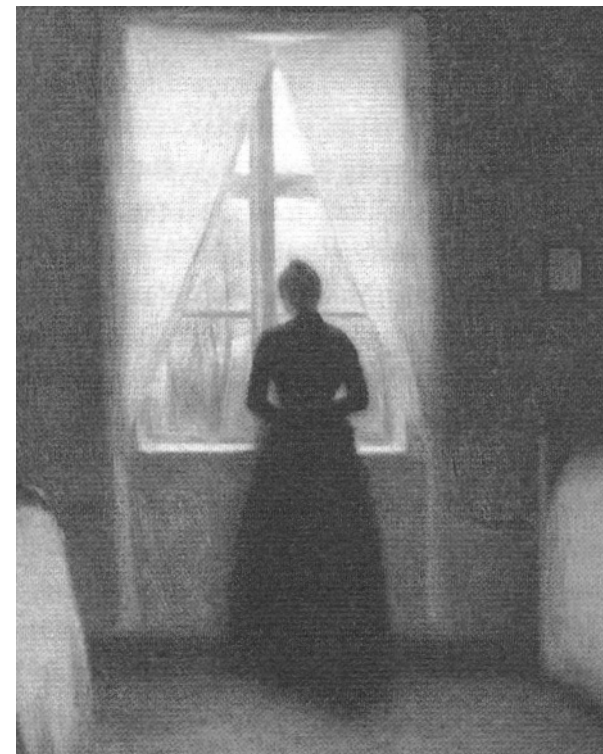
Det har altid været Emilie, der har draget blikkene til sig. Beundret, betaget og betragtet. Emilie har altid haft det så let med det. Hun er lys, mild og elskværdig. Alle elsker hende. Hun skal ikke gøre noget for det; blot smile og være sig selv.

Agnes vil så gerne. Men hvordan skal hun dog gøre det? Hun er jo ikke smuk som sin søster. Hun er jo ikke smilende og tiltalende. Og hun er jo ikke andet end den mystiske, drømmende og indadvendte Agnes, der blot ser til, mens livet folder sig ud omkring hende.

I skæret fra petroleumslampen over gyngestolen arbejder Agnes' hænder behændigt med broderiet. Det bliver et smukt sjal – det ved hun, og det har hun brug for. Der er jo nye tider på vej på Svanevang. I morgen kommer gæsterne, og det er første gang i umindelige tider, at fremmede fejrer højtiden i præstegården. Hendes fader har inviteret to ungersvende fra København, og han har talt så elskværdigt om dem. En student og en løjtnant – hvor spændende! De må have meget at fortælle. Om livet i byen, om eventyrerne og om alle de ting, som ingen fortæller på Svanevang.

Hun glæder sig. Måske er det også nye tider for hende. Måske er det en af dem, der endelig skal åbne øjnene og spørge om hendes hånd. Måske tager de hende med til København; ud i verden og ud i livet.

Hun må hellere blive færdig med sjålet i aften. Så kan hun bære det på stationen i morgen, når de to herrer ankommer. Eller måske skulle hun vente med det – så kunne hun bruge det ved den helt rigtige lejlighed. Så

kunne hun endelig vise det smukke væsen, som hun i virkeligheden er. Måske til juleaften eller endda ved julefesten.

Hun kan høre skridt ovenpå og videre ned ad trappen. Det lyder som Emilie. Hun kender hendes trin; hendes lyde. Mon hun har været inde ved Kristian? Det er hun ofte sent om aftenen – især efter han er vendt hjem fra sin rejse. Han er jo også blevet en mand; har fået skæg, og hans øjne har fået et helt nyt blik, som skjuler noget – og det drager...

Men hvad er det for et spil, de to kører? Agnes tænker på det dag og nat – hver gang hun ser dem sammen; hver gang Emilie sender ham et blik, eller han tilfældigt

Svanevang

berører hendes hår. Agnes ser det hele, og hun er ved at sprænges af det. Hun kan ikke holde det ud – ikke igen. Hvorfor er det altid Emilie, der...?

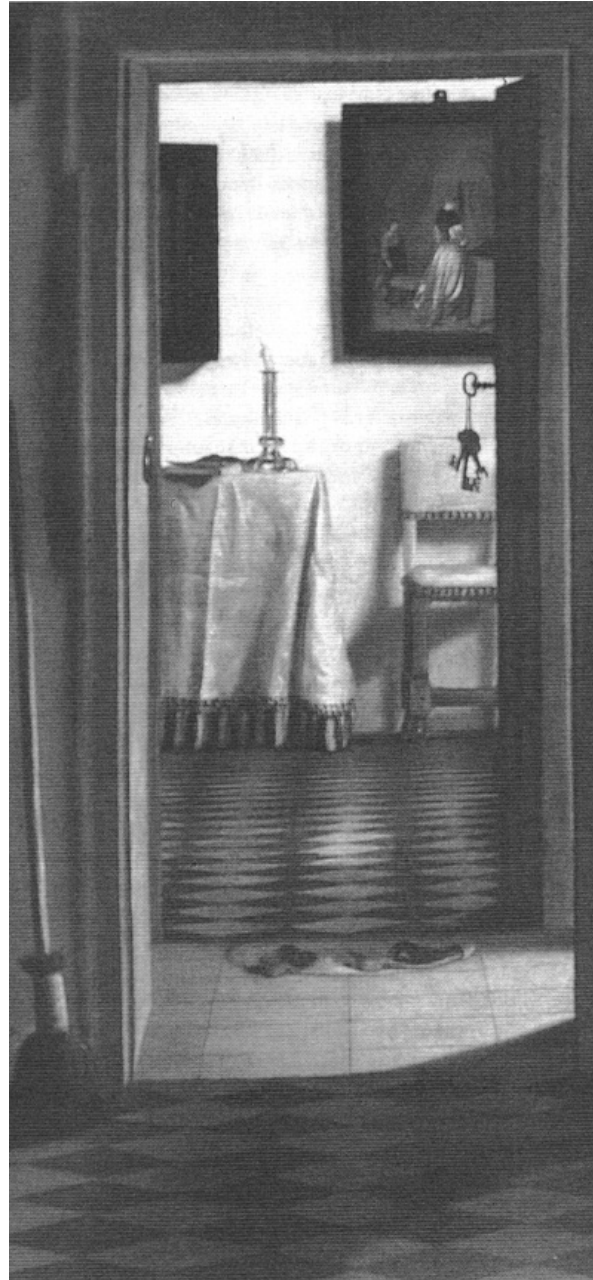
Hun stopper sin tankestrøm. Det fører intet med sig. Det er jo blot latterlige spekulationer. Hun kommer jo aldrig nogen vegne i sit liv med sådanne dystre og syndige tanker. Det er jo blot et stort luftkastel, hun har stillet op. Det er jo ingenting. Kristian er jo bare Kristian. Han har jo ingen interesse i Emilie. Hvorfor skulle han dog have det? Hun er jo en ung kvinde; og den slags sømmer sig jo ikke for en jomfru som Emilie. Han er jo som en bror for hende.

Kristian er som en søn af huset. Næsten så længe Agnes kan huske, har han boet på Svanevang. Han kom dertil en smuk sensommerdag, og det er noget af det første, Agnes overhovedet kan erindre fra sin barndom. Der var æbler i haven. Blomsterne duftede kraftigt og sødligt. Der var summende bier, te og limonade.

Dengang forstod Agnes ingenting. Det var blot Kristian – en slags storebror, der en dag ankom for at bo på Svanevang. Siden fandt hun ud af, at han var deres fætter. At hans far var faldet i krigen, og at han nu skulle leve sit liv som en søn af huset hos sin onkel.

Hun elskede ham med det samme. Han var alt det, som Emilie ikke var. Han kunne løbe hurtigt, klatre i træer og bygge huler i haven. Han åbnede en helt ny verden; en verden som Agnes ikke forstod og blev fascineret af. Og selvom hun aldrig rigtigt vovede sig derind, drømte hun tit om den.

Men hun blev i sit eget univers – Emilies og moderens univers. Hun lærte alkens dyder af dem: Pigens plads, syningens kunst og omsorgen for de kære. Agnes lærte at blive en rigtig kvinde – at gøre hvad der forventes. Strikke, sy og hække. Og hun hader det. Hun vil væk. Hun vil leve. Men hvad skal hun gøre? – hun kan jo ikke bare tage af sted. Hun kan jo ikke bare sige fra... Det gør man jo ikke. Ikke overfor sig selv eller familien.

Agnes Magdalene Hellemann

Sorgen ramte Svanevang en vinternat. Det var ellers i en glædens stund, hvor moderen lå i barselssengen og skulle føde pastoren sin første ægte søn. Men lykken velsignede ikke familien, og midt i kampen slap kræfterne op. Barnet var dødt, da det endelig kom, og moderen døde uden mod og håb med drengen i sine arme.

Agnes var otte år gammel. Hun så ikke sin mor eller den døde dreng. Hun sad i den fine stue i sit fineste tøj, mens hendes kære fader læste bønner og evangeliet højt. Hun forstod ikke meget, men følte sorgen så dybt som alle andre. Hun var tom, ulykkelig og skreg næsten, da hendes mor blev sænket i jorden – i samme kiste som hendes nyfødte lillebror og med blomster i alle verdens farver.

Agnes kom nærmere sin far i de år. Hun savnede trøst, og det samme gjorde han. Hun sad tit på hans skød, lyttede til historien fra gamle tider, og hun fortalte om sine drømme og oplevelser. Men ofte sagde de ingenting. Sad blot uden ord, og stirrede ind i flammerne. Han sagde, at hun lignede sin mor; at hun mindede ham om hende.

Det var hårde år. Vintrene var strenge. Mens Emilie ofte gik op til graven og viste sin bekymring, bar Agnes sorgen i sig selv. Hun holdt sig væk. Holdt sig til faderen og deres aftener sammen. Emilie ønskede tydeligt, at det var hende. Hun led meget – mere end Agnes, og et sted langt nede, nød Agnes dette.

Døren til stuen går langsomt op. Hun hæver blikket for at se, hvem det er. Hun har slet ikke hørt nogen på trappen. Kristians intense øjne møder hende, da han træder ind i stuen. Hun smiler til ham, og han smiler igen med sit skæve og sørgmodige smil.

Hun kigger igen ned på broderiet. Hvorfor kommer han ned nu? Hvad mon han vil? Emilie er jo gået i seng.

Måske har han en helt anden dagsorden. Agnes bliver

varm ved tanken. Måske...

Hun kigger igen op på ham – uden smil eller antydninger af nogen art – fastholder hans øjne. De er store, dybe og mystiske – hvad mon der gemmer sig under dem? Der er så meget, hun ikke ved; så meget hun gerne vil vide; så meget hun gerne vil mærke.

Hun sitrer et øjeblik. Hun spænder ved tanken om Kristian – om den han er blevet til; om det, han får op i hende.

- "Hvad er det til?"

Det er Kristian, der bryder tavsheden og det dybe blik. Han ser ned på broderiet.

- "Jeg tror, at jeg vil have det på juleaften. Måske også til julefesten."

Hun tænker sig om et øjeblik. Hun smiler drømmende til ham. Han skal ikke have det for let... Hun bliver bange.

- "Og måske i morgen...når vi skal til stationen."

- "Glæder du dig?" spørger Kristian.

Agnes nikker let.

- "Gør du ikke det?"

- "Tja – det gør jeg vel."

Igen tavshed.

- "Tror...tror du, at..." Agnes kigger indædt på Kristian.

- "Det er jeg ganske sikker på," svarer han med et trist smil...

Men hvad er det, han er sikker på? Bare hun vidste det – og bare hun vidste, hvad det egentlig var, at hun spurgte ham om.

Hun vender igen opmærksomheden mod sit sjal. Hun ved ikke, hvad hun skal sige. Og er det ikke lige meget? Hvad betyder ord? Der er noget

større imellem dem. Noget som hun brænder så inderligt for. Men også noget hun frygter.

Måske var det lettere, hvis hun bare rejste væk. Væk fra landsbyen; fra livets forudsætninger og dets forventninger. Væk fra Emilie...og fra Kristian...

Måske skulle hun virkelig gifte sig med en af de unge mænd fra København. Måske skulle hun sætte alle sejl ind. Vise sit værd for en gangs skyld – som kvinde...og som hustru...

Hun vil blive en god hustru. Hun kan give alt det, der forventes af hende. Ægtesengen skræmmer hende ikke. Hun er klar, hvis nogen inviterer hende. Hun er ferm med husholdning, håndarbejde og hjertelighed. Og hun har let ved at elske.

Eller måske er det i virkeligheden Emilie, som skulle tage væk. Måske skulle Emilie blive gift med en af de unge herrer fra København. Måske er det Agnes, der virkelig skal leve her på Svanevang – føle kærligheden, begæret og glemme alt om dyder og folks blikke. Hun er jo Agnes, pastorens mystiske datter, som ingen rigtig kender. Hun kan jo egentlig gøre, hvad hun vil...

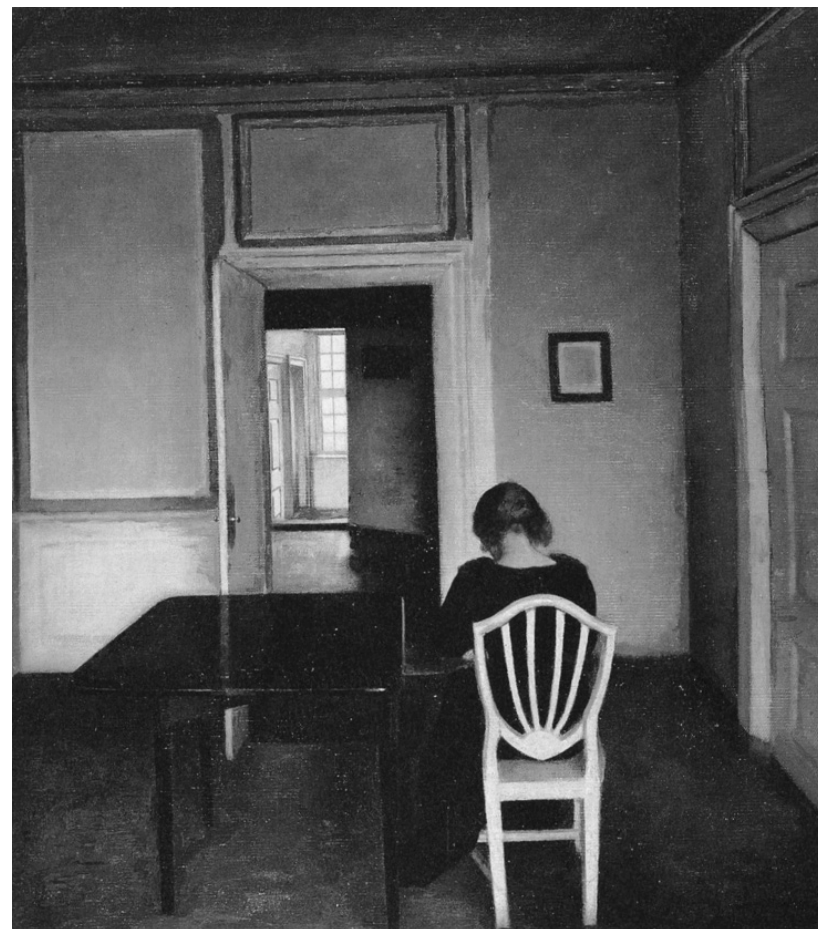
Det er jul nu. Mørkt og koldt. Men også varmt og glædeligt. Det er snart nytår. Et nyt år med nye tider og muligheder. Det er hjerternes fest til Kristi ære. Lysets komme og kærlighedens højtid.

Krigen truer ved Dannevirke. Preussen trænger sig på – stiller krav. Men det er langt væk, og det er en anden verden.

Agnes er blevet en kvinde. Hun bekymrer sig ikke om politik og stormagtsaftaler. Hun er en pige, der måske endelig er blevet til den, hun gerne vil være. Og måske er det nu, at hun skal handle.

Før det er for sent.

Før hun fortryder.

Pastoren – Frederik Miksel Rørdam

Agnes' far er et fantastisk menneske. Han er klog, næstekærlig og er samtidig en elskelig far, der altid har øjne for sin kære. Agnes har altid haft et ganske særligt forhold til ham, og da moderen døde blev de endnu tættere knyttet sammen.

Pastoren er en dannet herre, der trods sin præstegerning langt fra hovedstaden altid forsøger at følge med i de nyeste ideer og tiltag i kongens København.

Stikord

Mystisk, intens og dragende

Misundelig og elskelig

Drømmer om de store romantiske eventyr

Fornemmer sin krops begær

Empatisk og analytisk

Melodramatisk og indadvendt

Beregnende

Følelsespræget

Ængstelig og sammenknuget

Både hader og elsker sin søster højere end noget andet

Håber på det bedste

Han ynder at fortælle om sin ungdom i hovedstaden, og hvordan han levede livet som rigtig student på Regensen. Mest af alt ynder han at fortælle om sin rejse i Europa, hvor han besøgte alle kulturens største højborg.

Onde tunger vil nok hævde, at han er håbløs nostalgiker, der lever i sin fortid og i de ting, der var engang – men Agnes ved, at han er så meget mere end det...

Emilie Maria Louise Rørdam

Emilie er smuk, lys og ligetil at elske. Hun er den kønne pige, som alle holder af, og alle kan tale med. De unge mænd i landsbyen flokkes omkring hende, og hun har en evne til at behage og interessere dem – en evne som Agnes længes så inderligt efter.

Agnes skiftevis hader og elsker Emilie – og ofte begge gange på en gang. Hvis bare, at hun kunne være som Emilie – behage de unge mænd; være ligetil, smuk og smilende.

Emilie har alt det, som Agnes ønsker sig. Emilie er begyndt at besøge Kristian på sit værelse i de lange vinteraftener. Og Agnes har tit set deres blikke. Hvad er det for et spil? Emilie er ikke selv klar over det ... Men det er Agnes. Hun fornemmer det – og hun vil gøre næsten alt for at forhindre det i at udvikle sig mere...

Kristian Rørdam

Kristian har boet på Svanevang siden han var omkring ni år. Hans fader faldt i slaget ved Isted, og kort efter gav hans mor op for sorgen og tuberkulosen. Kristian blev adopteret af Agnes' far, og siden har han levet som en søn af familien på Svanevang.

Men Kristian har forandret sig. Pastoren har sendt ham på en dannelsesrejse i Europa, og da han kom tilbage, var han ikke længere den samme. Han har fået et blik, som han aldrig før har haft. Han har oplevet ting, som man kun kan drømme om. Han er blevet en voksen mand. Han har fået egne drømme og idealer. Og han er ikke længere en rigtig søn på Svanevang. Han er blevet sin egen herre – en herre, der følger sit eget hjerte og sin egen dømmekraft.

Agnes kan mærke det. Han har det svært. Han føler sig anderledes, fremmedgjort og til stede som gæst i en præstegård, der egentlig burde være hans hjem. Og hun kan også mærke noget andet i ham. Han har fået en kraft, som han ikke forstår – en kraft, som Agnes ikke kan modstå og roligt er på vej mod... Og hvis ikke Emilie også var på vej samme sted, ville det hele være meget mere nemt og ligetil...

Løjtnanten og studenten – Jens-Peter og Jakob

De to unge mænd fra København er begge sønner af respekterede herrer, som pastoren kender fra sin egen ungdom i hovedstaden. De skal holde julen på Svanevang, og hvis ikke Agnes tager meget fejl, har de en bagtanke med dette.

Agnes glæder sig til at møde dem – se nye ansigter og starte på en frisk. Og spiller hun sine kort rigtigt, kan det jo være, at det måske er netop disse unge herrer, der skal vise deres interesse for Agnes.

Kristian Nellemann

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gyldne sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
”*Den signede dag med fryd vi ser*”

Decembermørket har indfundet sig på Svanevang. Stjernerne står klart i den frosne luft, og sneen ligger tungt på taget. Bag et lille vindue på første sal sidder en ensom sjæl. Det er Kristian, Pastorens nevø, der i den sene aften læser, mens han kæmper for at holde sine dybsindige spekulationer på andægtig afstand. En ung mand – end ikke fyldt toogtyve år – og med et splittet sind, der præges af dystre tanker om det kødelige og respekten for familiens godhed. Om de tider, der venter ham og hans æt – og om hans fædreland.

Der er næsten mørkt i det lille kammer. Det eneste lys er petroleumslampen, der kaster sit bløde skær ned over bogstaverne i bogen. Det er knugende læsning, og fortællingen om Jean Valjean og hans mørke skæbne betager Kristian. Selvom bogen er på fransk, tager den ene side den anden, mens den fantastiske historie folder sig ud...

Kristian ænser slet ikke Emilie, og han vender sig forskrækket om i stolen, da hun drilagtigt prikker ham på skulderen. Hun ler, da han kigger lige op i hende milde ansigt. Hun lægger armene om Kristian og giver ham et stort kram – han er stadig en smule overrasket. Han havde ikke just regnet med at blive besøgt i sit kammer på denne tid af aftenen.

- "Jeg tænkte, at du kunne bruge dem her." Hun rækker en pose frem mod ham. "Det er lidt julegodter til at forsøde læsningen. Et dusin pebernødder og en enkelt brunkage."

- "Tak," siger han og tager posen - den dufter skønt af kanel og kardemomme.

Han kigger på hende, men forbliver tavs. Hun lugter en smule af parfume. Mon det er den, han tog med hjem til hende fra Paris?

- "Hvad læser du?" spørger hun.

Kristian viser den læderindbundne bog.

- "Les Miserables? – hvad betyder det? Er den god?"

Kristian nikker.

- "Det betyder 'De elendige'."

- "Det lyder trist."

- "Det er den også. Den handler om en mand, der forsøger at flygte fra sin skæbne. Og fordi han er så god, som han er, så lykkes det ham til sidst. Men først må han gå så grueligt meget igennem."

Emilie ser et øjeblik drømmende ud. Hendes blik er fjernt, men kigger så igen på Kristian. De er ikke langt fra hinanden, og han kan høre hendes åndedræt.

- "Hvordan kan du vide, hvordan den ender?" spørger hun.

- "Jeg læste den også i Paris. Jeg manglede selskab i de mørke aftener, og hvad er så bedre end bøger?"

Hun siger ikke noget. Der er stille i kammeret. Kristian kigger ned i gulvet – eftertænksomt. Han leder efter den rene følelse. Han kan ikke finde den. En knugen i

maven, er det eneste, det efterlader.

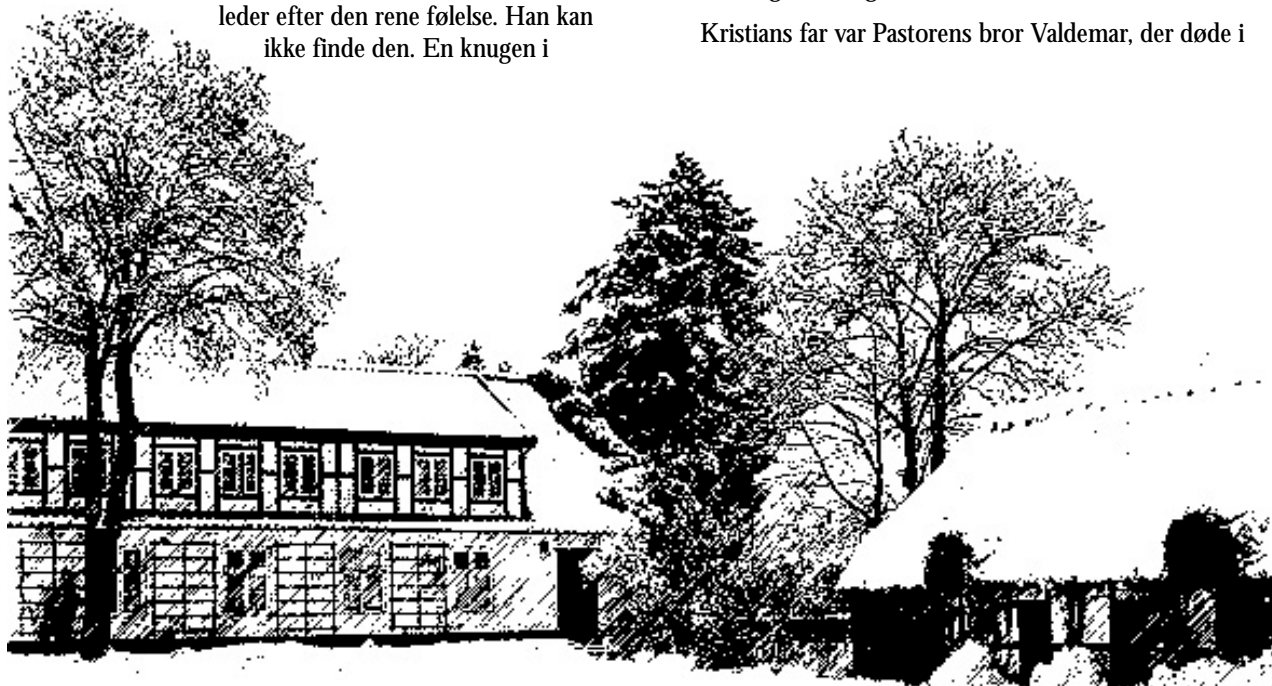
Emilie ser over mod vinduet. Hun går derover og stirrer ud i mørket. Hun står længe uden ord. Kristian betragter skiftevis hende og bogen mellem sine hænder. Den er smukt indbundet – og det gælder egentlig også for hende. Lampens skær rammer hendes lyse hår, mens ansigtet er skjult af skyggen. Hvad mon hun tænker?

- "Jeg må hellere komme i seng," siger hun endelig. "Det bliver en lang dag i morgen."

Hun vender sig og går ud af døren. Han kan høre hendes lette trin på trappen, da hun lister ned i køkkenet. Duften hænger stadig i rummet.

Han er som en søn af huset, og alligevel er han det ikke. Han har boet hos familien i tretten år – oplevet barndommens leg, ungdommens ideer og det gryende voksenliv. Men han er søn af en anden mand, og det knuger ham.

Kristians far var Pastorens bror Valdemar, der døde i

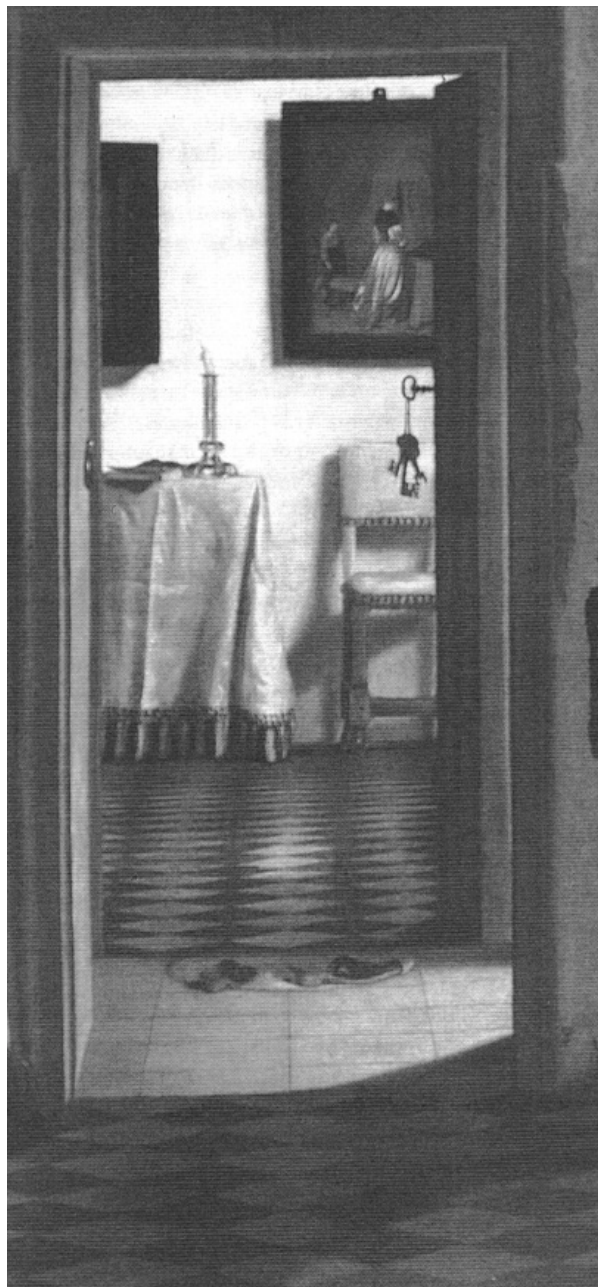
Slaget ved Isted i 1850. Kort efter gjorde tuberkulosen – og måske sorgen – det af med moderen. Det var en hård tid, men folk sagde altid til Kristian, at han skulle være stolt af sin faders gerning; at han kæmpede bravt i kampen mod tysken – og at uden folk som ham, ville Holsten være blevet tysk.

Kristian var kun ni år, da pastor Nellemann på Svanevang tog ham til sig og pådrag at opdrage ham som sin søn. Nu skulle Kristian være storebror for Pastorens døtre, Emilie og Agnes. Han skulle være den dreng, som pastoren ikke selv havde fået. Og han skulle dannes i pastorens eget billede – genleve det liv, som Pastoren for længst havde lagt bag sig.

Kristian kom til Svanevang i sit fineste søndagstøj. Det var en sensommerdag af den smukke slags, og han husker stadig det første syn af sine to kusiner, som han ellers kun havde set ved enkelte lejligheder forinden. De var klædt i ens hvide kjoler, og håret var sat op i yndige frisurer. De var ikke ret store, men Kristian husker stadig øjeblikket, som noget ganske særligt. Han oplevede sit første forelskede øjeblik. Men han lærte hurtigt, at de nu var hans søstre, og at han skulle leve med dem som sådanne.

Arene gik hastigt. Kristian faldt til på Svanevang. Han legede skjul i den store have, byggede snemænd og drillede staldkarlen. Han hev søstrene i håret; blev irriteret, glad og hadede dem, når de sladrede til pastoren. Han læste i Bibelen, bad sin aftenbøn og var konstant på kant med skolemesteren.

Livet foldede sig ud for Kristian. Men han oplevede endnu en sorg, da pastorens kone døde i barselssengen sammen med sit tredje barn – en søn. Hun var næsten som en mor for Kristian, men ingen huskede dette, da hun var væk. Han var fjorten år gammel, og han så tavst til, mens familien kæmpede mod mørket og desperationen. Ingen tænkte på Kristian i den svære stund – alle kondolencer gik til Pastoren og hans døtre. Kristian

beklagede sig aldrig, men græd blot i sit stille sind.

Han voksede, blev bredskuldret og fik skæg. Han oplevede den første elskov med smedens rødhårede datter. De talte aldrig sammen igen. Skammen var for stor og kærligheden for lille. Han oplevede lignende stunder; sommernætter, fletninger og for megen desperation og ligegyldighed, når det hele var overstået.

Med årene blev Kristian mere og mere taknemmelig for Pastorens velvilje og godhed. Men hans tvivl og længsel steg også. For hver dag, der gik, mindedes han oftere og oftere om, at han ikke var Pastorens søn – at han var adopteret; at han var en gæst på Svanevang; og at han en dag ville gøre sig fri og blive sin egen herre.

Kristian lægger bogen på natbordet og rejser sig for at gå ud på trappen. Han går nedenunder og stopper op ved døren til den store stue. Han lytter. Pastoren snorker let, og Agnes nynner en stille sang. Han venter et øjeblik og nyder den tungsindige melodi. Den er smuk og passer godt til hans humør. Der er noget inderligt og længselsfuldt i den. Er det mon hvad, Agnes føler lige nu? Måske er hun i virkeligheden et andet sted – et sted, hvor hun hører til...

Og hvor hører han egentlig selv til? Han er netop vendt hjem fra måneders rejse. Pastoren sendte ham af sted. Han skulle se Europa, de klassiske byer og kulturens højborg. Han skulle se de steder, hvor Pastoren selv havde rejst som ung – hvor han havde haft sine drømme, bedt til Gud og savnet fædrelandet. Han skulle dannes som et anstændigt menneske; oplyses og opleve – blive en voksen mand med idealer og klassiske dyder – se Sokrates i øjnene, mærke Thorvaldsens værker og føle tiden på Forum Romanum.

Men Kristian var ligeglad med kulturens perler. Han nød dem i øjeblikket, men glemte dem igen, så snart han kom videre. Men han glemte ikke menneskene; de stille eksistenser, kunstnerne og alle de nye bekendtskaber. Han så helt andre ting end H.C. Andersen og Pastoren havde

set. Men han oplevede lige så dybt, inderligt og levede mindst lige så meget på sin rejse. Han mærkede angst, bitterhed og tårer – men også håb, drømme og liv. Han boede i en måned i et kammer i Paris, hvor han læste romaner af Hugo og om den unge Werthers lidelser. På et pensionat i Verona stødte han på skrifter af danske Søren Kierkegaard – oversat til Italiensk og Fransk – og med betydninger og ideer, han end ikke troede fandtes. Han åndede i nuet og lod sig flyde med strømmen. Han var lykkelig og fri.

Han vendte hjem til Svanevang i en kold dag sidst i november. Til et land i forandring, til toner om krig og forfatninger, til politik og national stolthed. Han fortalte Pastoren om rejsen; berettede om kulturens højborge og om Vatikanets pragt. Men han undlod af fortælle om Paris, menneskene og det begær, han havde fundet i sig selv – om alt det, der betød noget.

Han åbner langsomt døren og går ind i den varme stue. Pastoren sidder ved kaminen og blunder med en bog i hænderne. Agnes rokker i gynge-stolen under petroleumslampen, mens hun behændigt broderer på et sjal. Hun kigger op, da Kristian træder ind. Deres blikke mødes. Hun smiler et kort smil, men slår

hurtigt blikket ned på broderiet. Hun hæver det dog igen kort efter og holder Kristians øjne fanget. Hun smiler ikke; siger ikke noget; og hun bevæger sig ikke. Hendes øjne er store. Brune. Måske en smule spørgende.

Det er Kristian, der bryder tavsheden og peger på sjalet.

- "Hvad er det til?"

- "Jeg tror, at jeg vil have det på juleaften. Måske også til julefesten." Agnes smiler en smule, og hendes øjne glimter kortvarigt. "Og måske i morgen...når vi skal til stationen."

- "Glæder du dig?" spørger Kristian.

Hun nikker.

- "Gør du ikke det?"

- "Tja – det gør jeg vel."

Igen tavshed.

- "Tror...tror du, at..." Agnes kigger meget indædt på Kristian.

- "Det er jeg ganske sikker på," svarer han med et trist smil...

Men sikker er han bestemt ikke. Han er ikke sikker på ret meget. Han er en ung mand med håb, drømme og frustrationer. Han er bevidst om sit eget liv; sin egen skæbne; sin egen plads. Han har set verden – set tilværelsen og bagsiden af den. Han har oplevet eventyr, som ingen kan tage fra ham. Men sikker er han ikke; og slet ikke på sig selv og sit hjerte. Begæret raser; tankerne flyver; sjælen er ved at sprænges. Jo mere han tøjler sit væsen, jo mere hvæser det...

Måske skulle han drage bort igen. Måske melde sig til hæren. Ikke så meget for at kæmpe for fædrelandet, men for at komme væk. Gøre noget på egen hånd – og på eget initiativ. Og så er han fri for at tænke; fri for samvittigheden, begæret og uroen i maven. Måske ville det være bedst for alle parter.

Det er jul nu – den toogtyvende december. I morgen ankommer de to unge mænd fra København til Svanevang. Så begynder højtiden, glæden og hjertevarmen. Så er det tid til kærlighed og julefred...

Men hvad med Kristian? Hvad med hans liv, hans sjæl og hans fremtid? Hvad med hans kærlighed og hans julefred...?

Pastoren – Frederik Aksel Hellemann

Pastoren er som en far for Kristian. Han er bror til Kristians rigtige far, der døde for en snigskyttes feje kugle under slaget ved Isted.

Kristian skylder sin onkel alt, og han er evigt taknemmelig for alt det, han har gjort for ham. Men noget knuger Kristian, og hvor inderligt, han end prøver at bekæmpe det, truer det lige under overfladen. For pastoren er jo ikke Kristians far, og han bliver det aldrig. Kristian vil vise, at han er sin egen; gøre noget, som han selv finder rigtigt – og ikke kun fordi at det er blevet ham dikteret og pålagt. Og det er ikke altid, at det stemmer overens med pastorens høje tanker om Kristians skæbne...

Søstre

De to søstre på Svanevang er Kristians et og alt. Han elsker dem højere end noget andet, og han har delt mange af sine største øjeblikke med dem. Men siden han vendte hjem fra sin rejse, har tingene ikke været de samme. Det er noget, der er forandret – men hvad, det er, kan han ikke greje. De kigger anderledes på ham nu. De ser ham an, bedømmer ham og lytter til hans historier. Og han kigger også selv anderledes på dem nu. Hvad er der med dem? – og med ham? Hvad er det for en drift, der er ved at trække dem til ham? Og hvad er det for kræfter, der holder ham og dem tilbage? Hvorfor kan han ikke bare lade sig rive med og leve, som han gjorde i Paris, Rom og Venedig?

Emilie er den ældste af de to søstre. Hun er den lyse og udadvendte af de to. Hun har en vidunderlig umiddelbarhed, der gør, at de fleste mennesker med det samme holder af hende – og at hun er fantastisk køn gør det ikke sværere. Mange unge mænd i landsbyen har bejlet til

hende, men indtil videre har hun ikke gengældt deres følelser – måske fordi hun drømmer om alt det, der ikke er hende umiddelbart givet.

Emilie er begyndt oftere at kigge ind til Kristian i de sene aftentimer. Og de taler mere sammen: Om fjerne lande, drømme og kærligheden – emner, som han ikke tidligere troede, vækkede hendes interesse.

Agnes er stille og forsagt – især når der er fremmede til stede. Hun er ikke velsignet med den samme charme og skønhed som sin søster, men indeni er hun et rent og smukt menneske. Hun drømmer om store den kærlighed, men indtil nu har ingen ungersvende for alvor vist deres interesse. Hun er dyb, intens og belæst; og hun er dragende på enestående måde...

Agnes kigger intenst på Kristian, og Kristian kigger intenst på hende. Men der er en barriere mellem dem, som synes umulighed at overskride.

Løjtnanten og studenten – Jens-Peter og Jakob

Pastoren har inviteret to unge mænd til Svanevang i julen. Den ene er medicinstuderende ved Københavns Universitet og kender til pastoren sin far, som er en gammel ven, studiekammerat og kollega i præstefaget. Den anden er løjtnant i hæren og har gjort karriere på rekordtid. Hans far er en højtstående officer, som er en gammel bekendt af Pastorens, men efter sigende har løjtnanten og pastoren nu ikke mødt hinanden – kun hørt tale om hinanden gennem den unge Jakob.

Pastoren har talt godt om dem. Når pastoren spørger døtrene, siger de, at de glæder sig. Men Kristian har sin tvivl. Hvad skal det dog gøre godt for? Hvad mener døtrene i virkeligheden om, at de skal holde jul sammen med de fremmede? Og hvad mener Kristian egentlig selv om det...?

Stikord

Splittet mellem sig selv og sin familie.

Nærer dyb respekt og taknemmelighed til sin onkel.

Er dybsindig, rolig og en smule indadvendt.

Er høflig og omgængelig og kan begå sig blandt de fleste mennesker.

Konfliktsky.

Intelligent og belæst, men ikke specielt "dannet" eller intellektuel.

Intens, dragende og knugende.

Smukke, dybe og sørgmodige øjne.

Er fascineret af sine drifter, men frygter og bekæmper dem.

Udlængsel.

Overvejer at melde sig til hæren – for at gøre noget på egen hånd – for at træffe sin egen beslutning.

Jakob Levin Sørensen

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gylde sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
"Den signede dag med fryd vi ser"

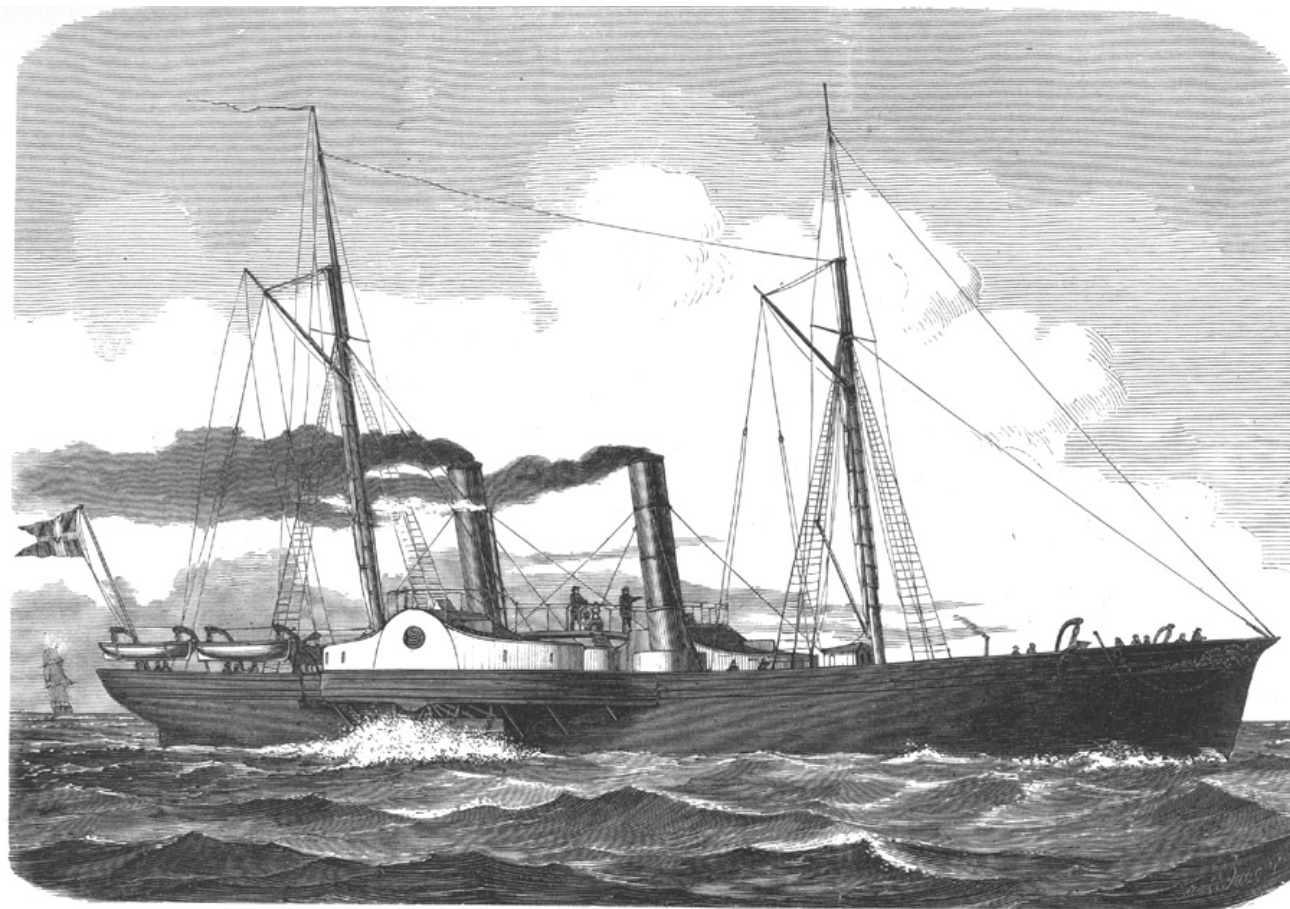
Decembermørket har sænket sig over kongeriget. Sneen ligger som en behagelig dyne på landjorden, og stjernerne står tydeligt i den klare frost. Ude i Lillebælt glider et ensomt skib roligt fremad trods den lette hinde af is, der har lagt sig over vandene. Det vil snart lægge til lands og byde passagerne velkomne til Fredericia – og det er tiltrængt oven på de mange timer, der er gået siden afgang fra hovedstaden.

Bag et køje, i en kahyt under dækket, sidder to unge herrer med spillekort i hænderne og glød i cigarerne. De nyder de rolige timer inden ankomsten til Jylland og de diskuterer ivrigt livets store spørgsmål; krig, kunst og kærlighed; om det nyeste fra Det Kongelige Teater, videnskabens væsen og om Preussens krav om novemberforfatningens ophævelse. De er opstemte, og lystige indfald præger samtalen.

Den ene af de to herrer er Jakob – en ung medicinstuderende, der netop har rundet sin treogtyveårs fødselsdag. Han er en tilfreds ung herre, uden de store bekymringer og med et mod på livet, som de fleste digtere ville misunde ham helt ind i graven. Han er en rigtig student; bosiddende på Regensen og med sin gænge de rigtige steder i hovedstaden. Han er velkendt af mange gode folk, kender selv endnu flere, og han kan begå sig i alle lag. Han er høflig, dannet og er velbegavet udi forførelsens ædle kunst. Han er en sand gentleman – et ord, som hans seneste rejse til England har lært ham at kende. Og onde tunger vil endda sige, at han er charlatan, der ikke sætter sit lys under en skæppe.

Den anden er en ung løjtnant fra Den Kongelige Danske Hær. Hans navn er Jens-Peter – i daglig tale J.P. – og er en gammel ven og soldaterkammerat til Jakob. Sammen er de på vej til Svanevang – den gamle præstegård, hvor de skal fejre højtiden sammen med den elskværdige Pastor Nellesmann og hans to ugifte døtre.

Jakob smider klør es på bordet og slutter derved aftenens sidsterunde. Han tager et dybt sug af cigaren, læner sig tilbage i stolen og kigger drilsk på

J.P.

- "Nå, min kære ven. Var det det?"

Jens-Peter smiler bittert og læner sig ligeledes tilbage.

- "Det må det vel være. Men som man siger: Held i spil, uheld i..."

Jakob samler kortene sammen, lægger dem i kassen.

- "Ja, det siger man jo. Men lad nu højtiden vise, om du

har ret. Efter sigende skulle pastorens ene datter jo være en yderst yndig skabning, så mon ikke der falder lidt held ned til en af os. Spørgsmålet er selvfølgelig, hvem af os det går ud over."

- "Det kan jo også være, at Gud smiler til os begge. Pastoren er jo som bekendt velsignet med hele to døtre, så muligheden er da til stede. Men lad os nu tage en dag ad gangen. Vi har jo slet ikke set de to jomfruer endnu – måske er de slet ikke noget for os. Måske er de

allerede forlovet væk, og vi ved det bare ikke,” svarer J.P.

Jakob læner sig frem og kigger drillende Jens-Peter i øjnene.

- ”Vi kunne jo tage slag kort om dem. Så kan vi jo se, hvem der har heldet med sig.”

Jens-Peter smiler opgivende.

- ”Suk, gamle ven. Har du da slet ingen anstændighed tilbage i dit miserable liv? Intet under, at du endnu ikke har fundet en hustru.”

- ”Som om du har det! Og hvem siger, at jeg i det hele taget agter at indgå ægteskab? Lige nu taler vi jo bare om at fange de unge damers interesse – ikke om forlovelse.”

- ”Tror du slet ikke på kærligheden?”

- ”Hvorfor skulle jeg gøre det? Jeg har aldrig set den.

Hvorfor skal jeg tro på noget, jeg ikke kan se?” svarer Jakob med en kort rysten på hovedet.

Men et eller andet sted tror Jakob dog på kærligheden. Måske ikke som noget romantisk ideal, men på kærligheden som et hårdt arbejde, der kræver overblik, planlægning og nøje omtanke

Han sætter en dyd i forførelsen og i de rationaliseringer, han kan foretage over sit eget virke i denne verden. Han er en stor ynder af Kierkegaards værker. Han elsker den rationelle, velovervejede brug af sanseligheden, som Johannes-forførelses behersker så sublimt i sin kur til den smukke Cordelia i *Enten Eller*. Forførelsen – det æstetiske – er det vigtigste for Jakob; og ikke selve kærligheden. Når først objektet er nået, er det uinteressant – det er tanken om objektet og jagten på det, der så inderligt interesserer ham. For efter forførelsen kommer

arbejdet, det hårde træk, som ikke er sliddet værd. Hvem skulle ønske sig det, når det hele kan være så let og ligetil? Og hvad skulle Jakob dog med en hustru...?

Jakob er en fremskridtets mand. Han tror på nye ideer, nye idealer og nye tider. Han tror på lægegerningen; på videnskaben, og på at sandheden kommer til den, der søger ihærdigt nok.

Men han tror også på fædrelandet; på det smukke kongerige; og på Danmarks ukrænkelighed. Han er stolt af sin grundlov, den fri forfatning og det særlige danske sindelag. Han nyder kunsten, sangene og de smukke skove. Og han er en ung mand, der vil yde det ypperste for sit land...og for sig selv...

Det har altid stået i kortene, at Jakob skulle være akademiker. Hans fader er præst i Valby – et lille sogn lidt uden for hovedstaden – og han har altid gjort det bedste for sin søn. Faderen er en integreret del af det københavnske kulturliv, og fra Jakob var ganske lille, færdedes han blandt byens spidser i form af professorer, biskopper og officerer.

Jakob blev optaget på latinskolen i København og sprang ud som håbefuldstudent med betydelige udmærkelser og gode karakterer. Der var ingen tvivl om, at Københavns Universitet var næste skridt for den unge Jakob.

Før studierne begyndte, drog Jakob dog af sted til hæren for at tjene sit land, sin borgerpligt og sin kærlighed til Danmark. Han var ikke nogen stor soldat, men klarede sig igennem strabadserne på snarrådighed og kække kommentarer. Og i hæren fik han sig en ven for livet i Jens-Peter; en ambitiøs ung soldat, der siden har gjort en lynkarriere og nu er løjtnant.

Det kom som en vis overraskelse, at Jakob valgte medicinstudiet frem for teologien, som hans fader ellers altid havde håbet. Men faderen accepterede sin søns valg. Kunne det ikke være anderledes, var lægegerningen da

heller ikke det værste, Jakob kunne kaste sig over, og faderen udnyttede sine mange kontakter til at skaffe Jakob undervisning fra de bedste professorer og lektorer. Og det blev sågar til et værelse på det gamle hæderkronede kollegium Regensen, hvor faderen i sin ungdom selv tilbragte mangt en natte-time i stearinlysenes skær med hellige skrifter på græsk, latin og hebræisk.

Tiderne har behandlet Jakob godt, og de senere år er ingen undtagelse. Studierne går vel fremad, og han passer sine eksaminer og forelæsninger – i det mindste når faderen spørger. For i virkeligheden er Jakob ikke altid den seriøse og hårdtarbejdende student, som han gerne vil give udtryk for at være. Selskaberne, de eksklusive klubber og de hemmelige loger er langt mere interessante end de lange bøger og ensomme nætter i studerekammeret. Festerne, de "rigtige" folk og fruentimmerne tager meget af Jakobs tid, og det søde overklasseliv behager ham i høj grad. For Jakob er nydelsen, de lykkelige stunder og det hurtige liv langt vigtigere end kedelige lærebøger og langstrakte forelæsninger på Anatomisk Institut.

På trods af sine udskejelser i det københavnske kulturliv er Jakob en mand, der formår at kende de rigtige folk og have de rette forbindelser – både på grund af sin umådelige charme og på grund af de kontakter, som faderens gode renommé har skaffet ham.

For nylig har alle disse kontakter skaffet Jakob en længere studierejse til England, som han netop er vendt tilbage fra. Turen varede adskillige måneder og blev finansieret af den agtværdige Brygger Jakobsen, der er en god bekendt af både Jakob og hans fader.

Turen førte Jakob til de store steder i England, hvor tingene virkelighed har fart på. Han så de nye tider; dampmaskinerne, kulminerne og de tusindvis af arbejdere, der får tandhjulene til at køre rundt. Han besøgte London, Birmingham og de store skibsværfter i Bristol og Liverpool. Her mødte Jakob ideer og visioner, der endnu

er ganske uhørte i fædrelandet, og han blev forundret, inspireret og enkelte gange direkte skræmt. Men mest af alt fik han en helt nyt blik på verden og den storslåede fremtid, der venter hans fædreland.

Jakob stødte på forfattere, der endnu er ukendte i andre dele verden. Han læste om naturvidenskabens revolution, blev forbløffet over Dickens sociale engagement og skræmtes af Marx' tanker om det kommunistiske manifest. Men størst indtryk gjorde Charles Darwins fascinerende værk om arternes oprindelse – en bog, der endnu ikke er kommet til Danmark.

Det var kontroversiel læsning, og Jakob var med det samme klar over, at denne bog ikke ville falde i god jord i de dannede kredse tilbage i København. Men bogen gjorde noget ved Jakob, som ingen bog tidligere har gjort. Pludselig kunne han se en større sammenhæng mellem dyrene og menneskene, som han ellers tidligere har manglet i sin kristne opdragelse. Jakob var næsten forelsket – men også foruroliget og fortvivlet, for hvad med alle de ting, han havde lært indtil nu? Hvad med Guds skaberværk og meningen med det hele?

Jakob vendte tilbage i slutningen af oktober med alle sine nye ideer og idealer. Danmark ligner frygteligt meget sig selv. Ikke mange ser ud til at forstå hans tanker – måske lige Bryggeren og nogle få professorer. Men ellers Jakob er alene; alene med sine ideer og med sig selv – han har ingen at dele dem med. Han prøver ihærdigt, men folk taler kun om fædrelandet, tyskerne og den kommende krig. Ingen forstår hvor Danmarks fremtid i virkeligheden ligger.

En høj fløjten fra skibets kedler afslører, at det snart vil lægge til. På gangene høres livlig virak, og snart efter banker en matros på døren. Han tager kufferterne og bærer dem ud til den samlede bagage. De to unge herrer slukker piberne, rensner dem og pakker dem ned i deres æsker. De samler kortene fra bordet og finder frakkerne.

På dækket er frostluften frisk, og den bider vel i kinderne. Byens lys kommer nærmere og snart er der fast grund under de trætte fødder.

Det er jul; den toogtyvende december. En nat i den stolte by Fredericia, der så brat modstod tyskernes belejring i '49. En nat på hotel og så videre med tog det sidste stykke. I morgen er de to unge herrer fremme på Svanevang til julefred, mundgodt og pastorens ugifte døtre. De falder i søvn over en diskussion om mandsmod og moderne videnskab – og hvad der skal til for at vinde krigen.

Men i søvnen er Jakob ikke rolig. Drømmene og frustrationerne tager langsomt over, mens hans tanker bliver mere dystre. Ingen forstår den unge mand, der vil så meget. Ingen formår at se, at han er andet end sin faders søn. Og ingen elsker den mand, der længes så inderligt efter at blive elsket for den, han virkelig er.

Hvad mon der i virkeligheden kommer til at ske på Svanevang? Hvad mon der vil ske med ham selv, hans ideer og hans fremtid? Og hvad den længsel, han end ikke selv formår at forstå...?

Stikord

Dannet, charmerende og elskværdig.

Yderst udadvendt.

Analyserende og rationel – men samtidig også styret meget af sanser og følelser.

Nyder det skønne og æstetiske.

Frygter at fuldføre noget.

Flirtende og forførende overfor kvinder – men frygter kærlighedens konsekvens.

Følsom og romantisk på overfladen – men beregnende længere nede.

Meget bevidst om sin kyniske måde at se verden på.

Savner "noget" i sit liv, men ved ikke, hvad det er.

Jens-Peter

J.P. er Jakobs ven. De mødte hinanden i hæren og har holdt sammen lige siden. Mens Jakob begyndte sine studier, fortsatte J.P. sin militære karriere og har gjort det godt på ganske få år. Han har i en alder af fireogtyve år opnået rang af løjtnant, og han er en højt respekteret herre i mange kredse i København. Mange folk beundrer ham for hans disciplin og hårde vilje, der ikke lader noget komme på tværs.

J.P. er – modsat Jakob – en rolig og afdæmpet herre, der ikke let lader sig begejstre og sjældent kaster sig ud i nye projekter og ideer. Han har et reelt og romantisk hjerte, der dog ikke overskygger hans altid præcise dømmekraft. På trods af at Jakob og J.P. er vidt forskellige, forstår de hinanden på en fantastisk måde. Når de er sammen får de det bedste op i hinanden, og siden soldatertiden har de delt mange gode stunder sammen i kongens København og dens gode selskabsliv. De betragtes af mange som et umage, men ganske uadskilleligt par, der naturligt hører sammen i en enhed.

J.P. kommer fra Flensborg i det Slesvigske hertugdømme, men der hersker ingen tvivl om, at hans hjerte tilhører Danmark og den danske sag.

Frederik Aksel Nellemann

Den gode Pastor Nellemann er en gammel ven og studiekammerat af Jakobs far. Fra Jakob var ganske lille, kan han huske, at pastoren ofte besøgte familien i præstegården i Valby. Efter Jakob kom til København, har han ved flere lejligheder selv haft fornøjelsen af Pastorens selskab, som han finder både behageligt og berigende. Pastoren er en dannet herre, der på trods af sin bopæl langt fra København stadig er med på noderne og er respekteret i mange kredse. Han er en ægte nationalromantiker, der sætter det danske sindelag og fædrelandets ånd meget højt.

Pastoren har ved flere lejligheder talt for at få Jakob til at besøge på Svanevang, men det er ikke tidligere blevet til andet end snakken. Nu har Jakob dog endelig fået en invitation til at tilbringe julen i selskab med Pastoren, hans to døtre og nevøen Kristian. Jens-Peter er også inviteret, selvom Pastoren aldrig har mødt ham personligt, men kun hørt om ham gennem Jakob.

Pastoren er enkemand og trænger tilsyneladende til andet selskab end det, menighed og hans nærmeste familie kan give ham.

Emilie og Agnes

Pastor Nellemann har to døtre, der kun er et par år yngre end Jakob. Han har aldrig set dem, men Pastoren har fortalt om dem, og han glæder sig meget til at møde dem. De lyder som et par elskværdige ungmøer, der nok skal sørge for, at julen bliver hyggelig og interessant. Og måske kan det endda være, at en af dem, er den kvinde der skal til for at åbne Jakobs hjerte... Der hersker i hvert fald ingen tvivl om, at Jakobs forføreriske sind nok skal forsøge at behage de to unge damer så godt som muligt.

Kristian

Ud over de to døtre bor også Pastorens nevø Kristian på Svanevang. Han blev adopteret af Pastoren, efter hans far døde i slaget ved Isted, og har siden været som en søn af huset. Kristian er for nylig vendt hjem fra en længere rejse rundt i Europa, og Jakob glæder sig til at møde ham og høre mere om oplevelserne i det store udland – og måske kan det være, at de kan udveksle erfaringer og ideer.

Jens-Peter Møldgaard

Så rejse vi til vort fædreland,
der ligger ej dag i dvale,
der stander en borg så prud og grand
med gammen i gyldne sale,
så fredelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.
”Den signede dag med fryd vi ser”

Det er mørkt i kongeriget. Decembernatten har indfundet sig med frostklare stjerner og rim i håret. Sneen ligger som et tæppe over landskabet, og ude på Lillebælt har en let hinde af is lagt sig over de sorte vande. Trods isen og frosten forcerer et ensomt skib mørket. Det er snart ved sit bestemmelsessted - den stolte by Fredericia, hvor tusindvis af landsoldater tappert bragte sejren til det danske folk i 1849. Forinden er gået mange timers rolig sejlads siden afgang fra hovedstaden.

Det er jul nu; den toogtyvende december. Bag et køje sidder to unge herrer. De er på rejse. Fra byens mylder og tankerne om krigens komme er de på vej til Svanevang; den stolte gamle præstegård, hvor fred, hvile og kærlighed hersker. De skal fejre højtiden hos den agtværdige pastor Nellemann og hans to ugifte døtre.

De unge herrer har ild i cigarerne og spillekort i hænderne. De nyder roen og bølgerne lette vuggen, inden de skal tilbringe natten på et gæstgiveri i Fredericia. De taler sammen som kun gamle venner kan; om kærlighed, om politik og om det nyeste fra kunstens verden. Men de taler også om krigen; om novemberforfatningen; og om Preussens krav om dens ophævelse. Trods alvoren er de lystige, og mange vittige indfald præget samtalen.

Den ene af de to er Jens-Peter - en ung løjtnant på fireogtyve år, der har gjort det vel, og venter på sin endelige ordre om udstationering ved Dannevirke. Nok er han lystig nu, men dystre tanker præger hans sjæl. Han kvalet ved tanken om krigen; om kampen om Slesvig og de mange minder, han har derfra. Han ved, at slaget for fædrelandet og forfatningen ikke bliver let - for i krig er der både vindere og tabere...

Den anden er Jakob - en gammel soldaterkammerat, der siden har gjort det godt som medicinstuderende ved Københavns Universitet. Han og Jens-Peter mødtes som rekrutter, og siden har de holdt sammen trods af deres store forskelle og travle løbebaner.

Jens-Peter tager et sidste kig på sine kort. Intet af værdi - spillet er tabt. Men måske kan et lille bluf redde ham. Hjerter-ti er det bedste, han kan spille, og kortet falder langsomt ned på spillebordet. Jakob ser indædt på ham, inden han trækker et kort fra sin hånd. Han betragter det længe og kigger på bunken, inden et smil breder sig i hans ansigt. Klør-es lander næsten larmende på bordet. Ærgerligt, bluffet virkede ikke - aftenens sidste spil er forbi. Jens-Peter har tabt...

- "Nå, min kære ven. Var det det?" siger Jakob med sit drillende smil.

Jens-Peter smiler bittert og læner sig tilbage. Det er på

tide, at han giver lidt igen overfor den evigt kæphøje Jakob.

- "Det må det vel være. Men som man siger: Held i spil, uheld i..."

Jakob er allerede begyndt at samle kortene sammen for at lægge dem i kassen.

- "Ja, det siger man jo. Men lad nu højtiden vise, om du har ret. Efter sigende skulle pastorens ene datter jo være en yderst yndig skabning, så mon ikke der falder lidt held ned til en af os. Spørgsmålet er selvfølgelig, hvem af os,

det går ud over.”

Jens-Peter må hellere så lidt mere tvivl i Jakobs hoveren. Han læner sig frem og kigger Jakob direkte i øjnene med sit mest drillende blik.

- ”Det kan jo være, at Gud smiler til os begge to. Pastoren er jo som bekendt velsignet med hele to døtre, så muligheden er da til stede. Man lad os nu tage en dag ad gangen. Vi har jo slet ikke set de to jomfruer endnu - måske er de slet ikke noget for os. Måske er de allerede forlovet væk, og vi ved det bare ikke.”

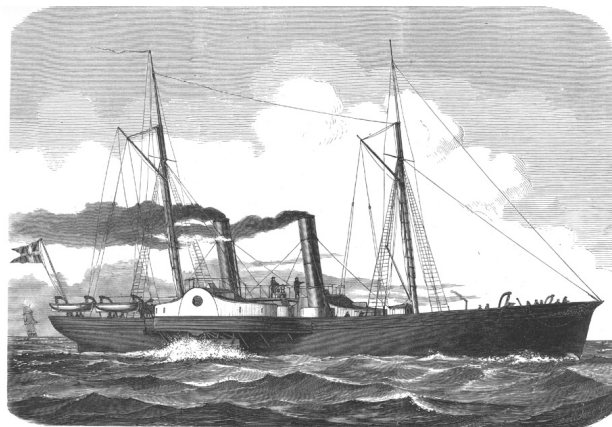
Jakob er åbenbart klar til modangreb, for han svarer prompte:

- ”Vi kunne jo tage et slag kort om dem. Så kan vi se, hvem der har heldet med sig.”

Jens-Peter smiler opgivende.

- ”Suk, gamle ven. Har du slet ingen anstændighed tilbage i dit miserable liv. Intet under, at du endnu ikke har fundet en hustru.”

- ”Som om at du har det! Og hvem siger, at jeg i det hele taget agter at indgå ægteskab? Lige nu taler vi jo bare om at fange de unge damers interesse - ikke om forlovelse.”

Det gør de jo egentlig ikke, men Jens-Peter har lov til at håbe. Et øjeblik bliver han pludselig alvorlig og siger:

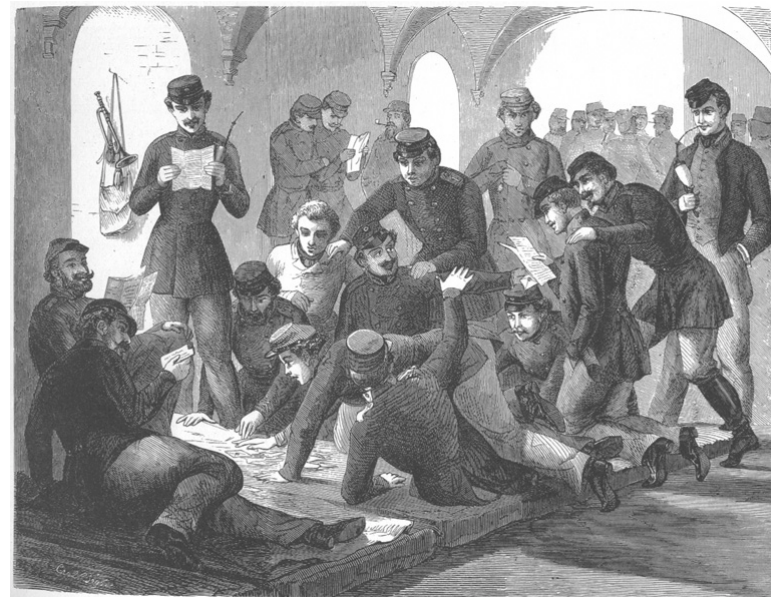
- ”Tror du slet ikke på kærligheden?”

- ”Hvorfor skulle jeg gøre det? Jeg har aldrig set den. Hvorfor skal jeg tro på noget, som jeg ikke kan se,” svarer Jakob med en kort rysten på hovedet.

Men Jens-Peter tror på kærligheden. Han tror på, at lyksaligheden venter om hjørnet, og at hans hjertenskære kun er få mil fra ham. Han tror på, at det nu er på tide, at han finder sig en elskværdig hustru. En frue som han kan tænke på i de lange vinternætter, mens kulden og krigen rykkere tættere og tættere på.

Han har kendt mange kvinder; set dem flygtigt an, bedømt dem og er blevet forført i ny og næ. Og mangt en ungmø er faldet for den unge løjtnants intense blik, stolte facade og smukke ansigt. Men endnu har ingen vundet hans hjerte, og endnu har han ikke givet sig selv tiden og kræfterne til kærlighedens eventyr. I stedet har det kostet ærgrede blikke og skuffede hjerter, når sandheden måtte gå op for de elskovssyge pigebørn. Han kunne ikke gengælde deres smukke følelser og fristende kød – hvor gerne hans drift end ville, og hvor yndige deres ansigter end var. Han havde andet for - han ville fremad, blive til noget, og først derefter kunne der blive tale om giftetanker. Han bandt sin sjæl, og lod begæret blive tøjlet til fordel for fremskridt.

Jens-Peter er en stolt og målrettet ung mand. Fra han var ganske lille, vidste han, hvad han ville. Han ville være soldat – officer som sin far, der kæmpede bravt ved både Fredericia og Isted. Han ville bære den samme uniform, samme sabel og det samme smukke gevær med den funklende bajonet for enden – han ville

kæmpe for fædrelandet, kongen og Herren i det høje. Og han ville kæmpe for at hans fødeegn i Slesvig skulle forblive under den danske folkesjæl – og at forfatningen skulle blive et med den danske. Ganske som hans far altid talte om til de store møder og smukke folkefester.

Han husker tydeligt den dag for mange år siden, da faderen endelig kom hjem. Krigen havde hersket i flere år. Kampene havde bølget frem og tilbage i de slesvigske landskaber, og ingen vidste præcist, hvad der skete ved fronten ... eller også fortalte ingen det til en knægt på kun ti år.

Og alligevel havde Jens-Peter havde hørt mange historier. Han vidste præcis, hvordan faderen red forrest i de heltmodige angreb på de kujonagtige fjender. Han vidste alt om sin fars mandsmod, og hvordan han bragte den endelige sejr til danskerne. Og han var glad, stolt og rank, når han tænkte på det.

Men ingen historier, beretninger og gisninger kunne

overskygge glæden, da Jens-Peter endelig så sin far komme ridende igennem porten til hjemmet. Han var iført sin mest udsøgte uniform og største smil. Jens-Peter fik kys, kram og glade ord – og han fik endda en gave: En patron fra faderens gevær – på samme måde, som faderen havde fået en patron af sin far efter slaget på Reden.

Faderen sagde, at krigen nu var forbi; at Danmarks fremtid var sikret, og at tysken for altid havde fået sig den lærestreg, som de fortjente – og skulle de glemme dette, var det nu Jens-Peters tur til at tage over og forsvare sjælen og folket.

Krigen sluttede, livet gik videre, og Slesvig lignede sig selv. Man boede dør om dør, havde det rart, talte dansk og tysk – og man var ligeglade. Jens-Peter voksede op og blev til en mand. Han blev rank, fik sit stolte blik og han så verdens skønhed omkring sig. Han fik venner, tyske og danske, og han elskede dem.

Jens-Peter fandt ofte sin patron frem. Han så på den og mindedes de dage som dreng, hvor alt var ligetil; hvor han ville være som sin far, og hvor han legede krig i haven. Nu var alting forandret – mudret og ugennemskueligt – og han vidste ikke længere, hvor han hørte til. Han elskede Danmark, folkesjælen og den fælles fri forfatning. Men han elskede også det tyske; sammenholdet, effektiviteten og fremskridtet. Han kunne se store muligheder i forbundsstaternes fællesskab og samarbejde. Han frygtede det aggressive og det nationale, og han forstod aldrig den håbløse og betingelsesløse kærlighed til ét fædreland.

Faderen blev forfremmet og måtte flytte til København. Jens-Peter tog med. Han var blevet en voksen mand, og måtte videre i sit liv. Faderens gode renommé og kontakter kunne uden tvivl bringe Jens-Peter langt. Han skulle jo være soldat, og trods sine tvivlsomme tanker i Slesvig, havde han ikke mistet sin gejst. Han ville forsvare sin egn og sin overbevisning; og

på sin egen måde ville hæren være det rette sted for ham. Han vidste det, og drømte om det.

Med både vemod og optimisme i hjertet forlod han sin fødeegn. Han ankom til hovedstaden en forårsdag i solskin. Indskrivningen var netop i gang, og faderens navn skaffede ham rekruttid i det bedste af alle regimentter, kongens livgarde.

Livet i hæren bekom Jens-Peter vel. Han så fremad og gjorde, hvad der forventedes. Han tænkte effektive tanker, når fremtiden skulle planlægges. Han ville hellige sig sit hverv som soldat, og først siden tænke på familie og kærligheden. Når tiden var inde, ville han finde den rette, og så ville han kunne sørge godt og passende for hende. Og inden da ville han bruge sine kræfter på karrieren og livet i den stolte hovedstad.

Allerede fra første dag i kongens klæder gjorde Jens-Peter det godt. Gang på gang udmærkede han sig i alskens discipliner. Officererne nikkede og var taknemmelige. Han var en elsket soldat. Mange rosende ord og kammeratlige hilsner fulgte fra regimentet, og snart avancerede han – først til sergent, siden konstabel og endelig løjtnant.

Og han fik sig sit livs ven i hæren. Første dag så de

hinanden an, og kort efter var de en ubrydelig enhed. Jakob var indkaldt som værnepligtig og dueede ikke specielt som soldat. Men han var lystig, dannet og kunne få nye sider frem i Jens-Peter, som han ikke anede eksisterede. Sammen tog de på eventyr i København. De gik i teatret, besøgte eksklusive klubber og lærte kortvarigt mangt et fruentimmer at kende.

Der er kun gået få år siden rekruttiden, og alligevel er alt forandret. Jens-Peter er blevet endnu mere selvsikker og rank, og han har fået et endnu mere fast og intenst blik. Han har gjort det vel og har mange gode venner og kontakter i Københavns levende kulturliv. Han begår sig høfligt og dannet; smiler til de rette, og han ved, hvordan han skal gribe de fleste an.

Men tiderne er begyndt at forandre sig, og den stolte løjtnant ser forundret til. Igen taler man om fædrelandet; om det samlede rige med en fælles forfatning for Danmark og Slesvig. Tyskerne taler om krig og kræver novemberforfatningen trukket tilbage. Folk råber højt, synger sange og står sammen som aldrig før. Og Jens-Peter tænker igen mere og mere på sin fødeegn; på sin barndom og på sine gamle venner. Han frygter krigen mere end de fleste. Han ved, at han snart skal af sted. Dannevirke venter, og den endelige indkaldelse kan komme hver dag, det skal være. Han vil forsvare Danmark og forfatningen – det er hans pligt som borger og som soldat. Men i hans hjerte lurer en ukendt tvivl – en tvivl som ingen kender, og de færreste nogensinde vil forstå. Og han ved, at han bliver nødt til at gå stille med sine tanker...

Jens-Peter er begyndt at drømme om et andet liv – et roligt liv med en elskværdig hustru og tankerne tilbage på jorden. For hvad vil krigen føre med sig? Vil den være prisen værd? Og hvordan vil Slesvig og Fædrelandet se ud om et år eller to? Tanker om kærlighed og giftermål trænger sig mere og mere på. Han frygter krigens komme og dens konsekvenser. Og han ved, at en

hertenskær måske endelig er det, der skal få hans sjæl til at holde i de lange vinternætter ved rigets grænse. Den stolte løjtnant er ved at bløde op, og hans romantiske hjerte er på vej hen, hvor det aldrig før har været.

Fra skibets kedler høres en høj fløjten. De to unge herrer pakker kortene sammen og slukker cigarerne. En matros træder ind og beder om bagage og tasker. På dækket samles passagerne og lysene fra den stolte by Fredericia skinner klart i den mørke nat. Skibet lægger til kaj, og snart efter sover de unge rejsende sødt på værelset i byens bedste gæstgiveri. I morgen afgår toget, og ved middagstid vil de endelig være fremme på Svanevang.

Det er jul nu, og krigen kan vente...

Jakob Levin Sørensen

Jakob er Jens-Peters gamle ven fra rekrutttiden. Fra første dag havde de et fællesskab, som synes umulig at forklare. De fik de bedste op i hinanden og fungerede sammen som en ubrydelig enhed. Nok var de forskellige, men sammen gjorde de livet mere mangfoldigt og drog de på det ene spændende eventyr efter det andet.

Jakob forlod regimentet og påbegyndte sine studier på Københavns Universitet, hvor forelæsninger om medicin og klassiske lægemidler bekom ham meget bedre end soldaterlivet. Det går ham vel, og han er netop vendt hjem fra en studierejse i England, hvor han blev præsenteret for nye og alsidige tanker.

Jakob er en fremskridtets mand. Han er dannet og veltalende, og han ved, hvordan han skal håndtere både kvinder og agtværdige mænd. Han er charmerende og elskværdig, men trods sin romantiske overflade er Jakob sjældent i sine følelsers vold...eller også gør han blot alt for skjule dem for Jens-Peter, der dog ynder at gennemskue den unge studerendes altid skjulte hensigter.

Frederik Miksel Nellemann – pastor på Svanevang

Den kære pastor Nellemann er en gammel bekendt af Jens-Peters fader. Han havde i sine unge år sin gang i København, men har siden overtaget sin egen faders præstestilling på Svanevang i det sydjyske. Pastoren er efter sigende en yderst venlig og dannet herre, der aldrig går af vejen for en interessant debat om fædrelandet, litteraturen og kulturlivet i København.

Jens-Peter har desværre aldrig selv mødt pastoren. Det har Jakob derimod. Som ung havde pastoren ofte sin gang i Jakobs fars præstegård i Valby, og nu har han inviteret både Jakob og Jens-Peter til at tilbringe julen i sin præstegård.

Det er en stor ære for Jens-Peter at være inviteret til at holde jul hos en mand, han end ikke har mødt personligt. Han glæder sig usigeligt til højtiden og til for en stund at glemme verden omkring sig.

Pastorens døtre – Agnes og Emilie

Pastor Nellemann har to døtre, der kun er et par år yngre end Jens-Peter og Jakob. De er begge ugifte, og Jens-Peter ser meget frem til at møde dem. Han har en mærkelig fornemmelse af, at mødet med dem vil vende op og ned på hans liv. Han tror på, at en af disse må være hans hjertes tilkomne, og at han må bruge alle sine kræfter på at finde frem til den rette af dem.

Stikord

Stolt, rank og målrettet

Smuk

Intense og dragende øjne

Splittet mellem sin dansksindede opdragelse og sine tyske bekendtskaber

Fokuseret og viljestærk

Romantisk og drømmende – men undertrykker det

Frygter krigen og dens konsekvenser

Savner omsorg og tryghed

Indebrændte følelser og konflikter

Kan ikke sige sine inderste tanker højt

Dannet og høflig

Vil endelig søge kærligheden

Kristian Nellemann – pastorens nevø

Udover døtrene har pastoren også en nevø, der bor på Svanevang. Jens-Peter ved ikke meget om ham, men glæder sig til at hilse på ham. Kristian er for nylig vendt hjem fra en længere dannelsesrejse i Europa, så mon ikke, at han kan bidrage højtiden med nogle interessante rejseberetninger.